

CENTRUM PRO LIDSKÁ PRÁVA A DEMOKRACII

Bulletin lidských práv



Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

vítáme Vás u nového vydání Bulletinu, který otevíráme rozhovorem s děkanem Právnické fakulty MU Martinem Škopem. Povídali jsme si nejen o profesní dráze pana děkana či fungování fakulty, ale dotkli jsme se též aktuálních otázek lidských práv.

Další sekce Bulletinu patří Národní lidskoprávní instituci, s níž Centrum nově navázalo spolupráci. Pravidelnou rubriku „Zprávy z NHRI“ zahajuje Veronika Bazalová a věnuje se prvním roku fungování české národní lidskoprávní instituce.

Sekci Mezinárodní trestní spravedlnost otevírá Lucie Pirklová, která se věnuje tématu nucených zmizení v Mexiku. Karolína Nešpůrková si dále klade otázku, zda lze obchodní společnosti trestně stíhat za válečné zločiny.

Veronika Havlová z evropské sekce analyzuje rozsudek ESLP týkající se zajištění novinářky při dokumentování demonstrace. Kryštof Urban dále upozorňuje na rozsudek SDEU věnující se omezení digitálních služeb poskytovaných

z jiného členského státu a odpovědnosti provozovatelů těchto služeb.

Sekce Mezinárodní politika, byznys a lidská práva obsahuje zajímavý příspěvek Kristýny Sýkorové věnující se zajištění zdravotní péče v ozbrojených konfliktech. Madlen Seibertová se následně vyslovuje k aktuální humanitární krizi na Kubě, která se dále prohlubuje.

Jonáš Hodaň z české sekce listuje nálezem Ústavního soudu, který se věnoval otázce uplatnění presumpce nevinu u zvláště závažného zločinu. Ondřej Kučera dále proniká do ožehavé otázky, zda má veřejnost právo znát státní příslušnost osob, proti kterým se vede trestní řízení.

Červnové číslo je posledním číslem, které pro Vás graficky připravil náš dlouholetý sazeč Jakub Dubják. Ten nyní sazečské žezlo předává dál a vstupuje do nové role editora Bulletinu. Za jeho práci mu děkujeme!

Přejeme Vám příjemné čtení.

Kolektiv Centra pro lidská práva a demokracii

Obsah

Téma	I	3
“Právnický má odpovědnost za lidi, kterým pomáhá. Podílí se na formování právního státu, fungující společnosti a dobře nastavených společenských mechanismech,” říká v rozhovoru děkan Právnické fakulty MU, Martin Škop		3
Zprávy z NHRI	I	10
První rok české národní lidskoprávní instituce		10
1) Mezinárodní trestní spravedlnost	I	13
- Stopy, které nikam nevedou: Nucená zmizení jako lidskoprávní krize v Mexiku - Lze obchodní společnosti trestat za mezinárodní zločiny?		13 16
2) Evropský systém ochrany lidských práv	I	19
- Zajištění novinářky při dokumentování demonstrace jako porušení práva na svobodu projevu - Může členský stát EU omezit digitální služby poskytované z jiného členského státu? - Aktuality sekce Evropský systém ochrany lidských práv		19 21 24
3) Mezinárodní politika, byznys a lidská práva	I	26
- Ochrana zdravotní péče v ozbrojených konfliktech selhává - Aktuality sekce Mezinárodní politika, byznys a lidská práva		26 29
4) Česká republika a lidská práva	I	31
- Uplatní se presumpce nevinny i v případech zvláště závažného zločinu? - Má veřejnost právo znát státní příslušnost osob, proti kterým se vede trestní řízení?		31 34
Monitoring lidskoprávních publikací		37
Redakce Bulletinu		38

Anna Pěničková při rozhovoru s děkanem Martinem Škopem, autor: Právnická fakulta MU. Upraveno: oříznu

SERVIS PRO ZÁJEMCE O LIDSKÁ PRÁVA NA WEBU CENTRA



Pokud se zajímáte o lidská práva, na webu Centra najdete řadu zajímavých informací. V sekci Blog naleznete další zajímavé krátké články či rozhovory s významnými osobnostmi a v sekci Akce se dozvíte, jaké konference a odborné diskuze jsme uspořádali nebo právě chystáme.

Na webu máme rovněž například seznam letních škol, kterých se můžete zúčastnit, včetně potřebných termínů, dále manuál výzkumu lidských práv s řadou odkazů na užitečné zdroje a relevantní instituce, a další užitečné informace.

Více na www.centrumlidskaprava.cz

Téma

“Právník má odpovědnost za lidi, kterým pomáhá. Podílí se na formování právního státu, fungující společnosti a dobře nastavených společenských mechanismech,” říká v rozhovoru děkan Právnické fakulty MU, Martin Škop



Anna Pěničková

V rámci spolupráce Centra s Právnickou fakultou jsme se rozhodli v našem Bulletinu pravidelně přibližovat osobnosti a aktuální dění z fakultního prostředí. Jsme proto rádi, že tuto sérii můžeme zahájit rozhovorem s děkanem právnické fakulty, právníkem a akademikem, Martinem Škopem. Docent Martin Škop se dlouhodobě věnuje teorii a filozofii práva, právní argumentaci a otázkám fungování právního státu. Hovořili jsme proto nejen o jeho profesní cestě, fungování fakulty či plánech do budoucna, ale dotkli jsme se též aktuálních otázek lidských práv.

Obecně o studentstvu a studiu

Pane děkane, za dveřmi Vaší kanceláře, kde si právě povídáme, chodí po chodbách desítky studentů. Mnozí z nich budoucí právníci. Proč si myslíte, že se chce v dnešní době stát mladý člověk právníkem?

(Než se dostanu k samotné otázce, chtěl bych poděkovat za spolupráci, je skvělé, že takové možnosti jsou. Zároveň možná jste si měli vzít někoho opravdu zajímavého, a ne mě, já jsem trénován institucionálně a na té fakultě je velmi mnoho zajímavých a mnohem zajímavějších lidí.)

Myslím si, že právo je zajímavé. Jednak je to v rámci studijního programu ten nejuniverzálnější společenskovední nebo humanitní obor, dotknete se sociologie, politologie, psychologie, historie, samozřejmě práva a právní vědy. V mimoprávních oborech to nejde do přílišných detailů, na to nemáme prostor, ani ten program pro to



Martin Škop nestudoval pouze právo, ale také sociologii s mediálními studii, což vysvětluje jeho mezioborový přesah [1]

není stavěný. Ale dozvíte se zde o spoustě oborů, v nichž můžete vyniknout. Jednotlivé obory si můžete spojit dohromady a kdo chce takového univerzálnější, nebo v tom pravém smyslu univerzitní vzdělání, tak se ho tady může dostat. Současně se student dozví detaily o fungování právního systému a státu, o tom, co je pro něj důležité, jaká má práva, jaké má povinnosti a jak lidem může pomoci. Tohle všechno je podle mě ten důležitý praktický aspekt, který lidi také motivuje.

A poslední věc, s právem se člověk dostane skoro všude, kam chce. Když ho zajímá nějaký obor, tak prostě nemusí být úplně nejlepší matematik,

ale může pracovat s lidmi, kteří v tomto oboru jsou. Nemusí to být umělec, ale může se vrhnout třeba na autorské právo. Pokud ho zajímá výzkum kosmu, pro takové případy tu máme kosmické právo, letecké právo a tak dále. Takže to propojování s lidmi, pomáhání lidem ze všech skupin, ze všech vrstev, v mnoha problémech, v mnoha situacích, to vše právník může. Ten, kdo chce mít univerzální vzdělání, společenskovední nebo humanitní a ten, kdo má zájem lidem pomáhat nebo se s nimi setkávat v jakékoliv formě, pro něj je právo ideálním oborem.

Co motivovalo vás stát se právníkem?

To byla čistá náhoda, nebyla tam žádná motivace. Mě vůbec nenapadlo, že bych někdy mohl být právníkem, takže já nezapadám do žádné z těchto skupin, jsem takový outlier (*anglický výraz pro někoho nebo něco, co vybočuje z běžného vzorce, je výjimkou nebo odlehlým případem., pozn red.*). To, že budu právníkem jsem zjistil až později.

O vás je známo, že říkáte, že fakulta nemá produkovat jen technicky dokonalé právníky, ale lidi s etickým kompasem. Daří se fakultě vychovávat právníky s tímto kompasem?

Já myslím, že daří. Na druhou stranu, v každém ročníku je plus minus 500 lidí, což je dva a půl tisíce v pěti letech. Pořád přicházejí noví studenti, odcházejí absolventi. Je to tedy docela náročné udržet. Máme tu spoustu specifických lidí s různými zájmy, názory, přístupy, což nikdy není na škodu. Ale myslím, že většinově se nám to daří.

A jak to dělat? Zvyšovat o tom povědomí. O tom, že právník má odpovědnost za lidi, kterým pomáhá. Že se podílí na formování právního státu, fungující společnosti, dobře nastavených společenských mechanismech. Myslím, že když se toto bude opakovat, protože moc jiných nástrojů nemáme, nutit nikoho nedává smysl, ale informovat o tom, dávat vědět kam to může například špatně dojít, zmiňovat morální standardy. Tohle vše může podle mě pomoci.

Zůstaňme ještě na chvíli u studentstva. Jako jeden z mála děkanů právnických fakult nahlas mluvíte o „well-beingu“ a duševním zdraví studentů. Občas se v médiích o současné generaci hovoří jako o generaci sněhových vloček. Jak to vnímáte vy?

Já upřímně, protože mám trošku sociologické vzdělání, nemám rád tohle kategorizování celé určité kohorty nebo skupin lidí v určitých ročnících. Někdo byl sněhovou vločkou za mě, někdo je teď. Jestli jich je více nebo méně, na to výzkumy nejsou. Takže říct si, že tohle je taková nebo jiná generace, úplně nesedí.

Ale problém u nás je, když už jste zmínila ten well-being. Nedávno univerzita dělala výzkum a opravdu u nás je to vyvážení trošku horší. Dominantním důvodem jsou však vlastní nároky. Je typické podle těchto výzkumů, že většina lidí, kteří byli zkoumáni, na sebe kladla vysoké nároky. Z toho pramení i frustrace, prožívání neúspěchů při zkoušce nebo při jakémkoli neúspěchu, což je problém. Ale těžko s tím lze dělat něco jiného než jen informovat.

Když někdo skončí studium po čtyřech letech, je to špatné, stejně, jako když skončí po roce, ale svět se nezboří. Jednak máme spoustu lidí, kteří jsou tady opakovaně a opravdu se nám pořád vrací, což je skvělé, že fakultu mají rádi. Ale jde o to informovat všechny, že tohle není úplně to nejdůležitější. Je dobré to studium absolvovat, je dobré mít titul. Zároveň ale máme záchranou síť v podobě bakalářského studia, které je koncipováno jako kombinované, takže je pro lidi z praxe, ale když někdo z jakýchkoliv důvodů, někdy naprosto legitimních, neabsolvuje pětileté studium, tak může přestoupit do bakalářského a vysokoškolské vzdělání mít. Spousta předmětů se může uznat a ani to nemusí trvat tři roky, což je obvyklá délka.

Takže je dobré informovat, že je dobré se studiu věnovat, ale nemít na sebe přemrštěné nároky. Zkrátka za každou neúspěšnou zkouškou nebo „Éčkem“ se svět nezboří. Být sebevědomý v tom, že pokud něco nevyjde, půjdu znovu – ten systém totiž umožňuje věci opakovat a zkoušet to stále dál.

Na druhou stranu ale jako fakulta máme odpovědnost za to, koho do praxe posíláme. Já nechci, aby o mně rozhodoval někdo, kdo bude nedostatečně vzdělaný, navíc bez etických standardů, a nebude vůbec nic vědět. Ať už to bude na úrovni soudů, advokacie nebo státního zastupitelství, měli by tam být lidé, kteří o klienty, kterým pomáhají a jejichž osudům se věnují, měli mít zájem. Mít zároveň zájem i o ten obor, aby dosáhli toho nejlepšího řešení, které se pro daný případ



Scénický pohled na Právnickou fakultu MUNI [2]

nabízí. Takže nějaká kvalitativní kritéria tam musí být.

Jak by měl student pečovat o své duševní zdraví?

Těžko říct, já myslím, že stačí, když se bude rozhlížet kolem sebe. Když věnuje část času studiu, ale i zábavě, ať už je to jakákoli zábava. Někdo třeba rád chodí do hospody, ale nemyslím, že by se opíjel. Někdo třeba rád zajde do kina. To, co ale neumím, a to je trošku rozdíl s tou naší generací, u nás na fakultě má víc než 60% studujících nějakou brigádu, praxi, zkrátka nějaké zaměstnání. Je dobře, že se už od začátku studia snaží pracovat sami na sebe, vydělávat si peníze a střetávat se s tou prací, to je myslím dobré. Na druhou stranu není dobré, když to zasáhne do studijních povinností, protože to narušuje studium. Zde já právě ten recept nemám, protože to není moje zkušenost a nevím, jak poradit a jak si to dobře nastavit.

Je to hodně individuální. Někdo zvládá hodně, ale já osobně bych byl rád, kdyby studenti pre-

ferovali školu. Čistě proto, že je to investice do budoucnosti. Když se to spojí s praxí, je to super a má to spoustu výhod, ale nesmí to nikdy převážit nad studiem.

Co Vám osobně pomáhá udržet si zdravý balanc mezi prací a volným časem?

To úplně nevím, ono možná to bude tím, že dělám, co mě baví, takže to dělám i ve volném čase a tolik to neprožívám.

Na naší fakultě jste prošel cestu od studenta v lavici až po pracovní děkana. Změnil se za tu dobu nějak váš pohled studium práva? Jak jste vnímal studium práva jako student, vyučující a nyní jako děkan?

Já myslím, že asi pořád stejně. Jako student jsem byl v té skupině, která nebyla úplně excelentní a brala to hodně volně, ale musím říct, že jsem až později zjistil, jak je právo zajímavé a jak je to hrozně atraktivní, úžasný a do všech možných koutů zasahující obor. Nevím, jestli by mi to tenkrát došlo, možná vůbec ne, možná mi to dokonce někdo říkal během studia, ale asi by mi to vůbec nedošlo. Na druhou stranu vidím u mladších (anebo to chci vidět), že si tohle uvědomují

mnohem víc, a to je velká výhoda. Určitě se změnila internacionalizace, ta možnost vyjet, která za mé generace byla komplikovanější, a jsem rád, že se to využívá.

Technologicky se obory posunuly také, už to není jenom o učebnicích nebo skriptech a přednáškách, ale je toho mnohem víc. Víc mě toho ale nenapadá, asi nejsem ten pravý, kdo by tohle věděl. Možná by to lépe porovnal někdo z vnějšku. Já si ty změny tolik neuvědomuji

Role děkana

Jak vlastně vznikla myšlenka toho, že se chcete stát děkanem? Byl to váš dlouhodobý cíl nebo spíš spontánní shoda okolností?

Vlastně ani nevím, zkrátka se to tak nějak zrodilo. Předcházely tomu nějaké situace, které se vyrojily v předchozím vedení, a nějaký můj pohled na vedení fakulty.

V současné době se pomalu blíží konce vašeho druhého funkčního období. Kde se nachází fakulta nyní v porovnání s dobou, kdy jste ji přebíral od profesorky Selucké?

Já myslím, že fakulta se nachází na tom bodě, kdy hledáme další krok k nějakému novému pohledu na fakultu, přizpůsobení se těm vnějším tlakům, které jsou velice často racionálně a důvodně kladeny na právní vědu.

Myslím, že jsme ve stavu, který je dobrý, ale byla by škoda ho zakonzervovat. Tedy vědecky to funguje, pedagogicky mám ten dojem, že to taky funguje a teď je otázka, kam jít dál, aby se toto nestalo samozřejmým a zakonzervovaným prostředím. Proto si myslím, že je dobře, že už nebudu například pokračovat já, protože ta nová osoba, kdokoliv přijde, může vidět další cesty a další alternativy, kam tu fakultu rozvinout.

Můžete jmenovat největší výzvy, kterým jste v uplynulých sedmi letech jako děkan musel čelit? A naopak můžete vyzvednout největší úspěchy fakulty?

Úspěchy určitě souvisí s tím, že se podílíme na evropských grantových programech. Máme tady držitele ERC, u nás lidé pravidelně získávají prestižní evropské granty. Stále máme zájem ucha-

zečů, stále jsme evidováni jako nejlepší fakulta, jakkoliv to může znamenat mnohé, a já osobně to neberu až tak vážně, ale pořád máme absolventy, o které je zájem, a to jsou pro mě ty hlavní úspěchy.

Za výzvy považuji sladění s moderními technologiemi, s těmi moderními výzvami, tedy co právo bude chtít, jak právo bude vypadat, co se tam bude dít, a vyrovnání se i s tlakem, že možná už zájem o to se denně věnovat právu třeba není tak intenzivní. Zkrátka najít ten balanc v tom být na špici, být otevřený světu a vidět ty výzvy dřív, než jsou úplně zřetelné. Například umělá inteligence, teď už ji zná každý, to je jasné. Ale co je to, co je za tím? Jak by třeba měla vypadat právní věda? Toto všechno jsou otázky, které si asi ještě nekládeme a myslím, že je to škoda

Co vy osobně si odnášíte s končícím funkčním obdobím z role děkana?

Zjistil jsem, že řízení takové instituce není jednoduché. Práce s lidmi je opravdu těžká. Clověk tomu nevěřil, dokud to nezkusil. On je totiž rozdíl v tom se s nimi bavit a v tom je vést tou správnou cestou, tím správným způsobem. Tohle je ten největší přínos. A taky to, že nemůžu mít všechno, co bych chtěl. A to všechno, co jsem si naplánoval, toho třeba taky nejde vždycky dosáhnout. To je taky dobré, sice nepříjemné, ale dobré poznání.

Za dobu vašeho děkanství se dramatickým způsobem proměnil způsob vyhledávání informací, případně i tvorby textů v důsledku nástupu umělé inteligence. Jak se tímto fenoménem vypořádala fakulta?

Naše fakulta, a to máme částečně potvrzeno, je jediná ze čtyř právnických fakult u nás, která se tomu opravdu velmi intenzivně věnuje a je si vědoma, že umělá inteligence je ani ne tak problém, jako právě výzva. Myslím si totiž, že umělá inteligence může částečně proměnit právní práci. Protože jednoduché texty, jednoduché smlouvy, jednoduché rozbory nebo žaloby, to už ty systémy jsou schopné napsat teď, a to máme pár let, kdy se teprve vyvíjí. Právě proto bude dobré klást důraz na právní uvažování, na komplexní uchopení případů a péči o lidi.

V péči o klienta si myslím trošku selháváme. Už mi to říkalo i několik advokátů, že bychom se

měli víc zaměřit na neprávní disciplíny. Právo to si přečte každý. Ale jako víc to spojit s ekonomikou, psychologii, sociologií? Právník by měl klientům dát pomocnou ruku, což nemusí být vždycky jenom v tom napsat smlouvu, ale i uchopit ten případ, vědět, kam se podívat, vědět, co je klíčové v konkrétním problému

Takže si nemyslíte, že umělá inteligence nahradí právníky?

Myslím, že ne, zatím ne. Je to podobná situace jako v době, kdy se zpřístupnily databáze judikatur, tehdy byly také obavy, že právníci už nebudou potřeba. Nebo situace, kdy bylo studentům umožněno používat předpisy. Tehdy byly obavy, že to všichni přečtou a nebudeme vůbec zkoušet. Nic z toho se nestalo. Máme právní databáze, pořád je ta práce stejná, i když si to tam může najít každý.

S umělou inteligencí je to podobné. Odpověď už dostaneme připravenou, ale jednak tam nemusí být všechno, nemusí to být správně, ale vůbec vědět na co se ptát, jak se ptát a jak to spojit s tou praktickou otázkou, s tím praktickým řešením. Pořád bude podle mě právník potřeba.

Jak se stavíte k nahrazování diplomových prací jinými závěrečnými projekty? Má to potenciál i pro studium práv, které je hodně o psaní?

Má. Já osobně bych chtěl, aby k tomu došlo, ale nedaří se. Chtěl jsem zrušit již bakalářské práce, protože jsou podle mě zbytečné. Kdybychom měli situaci, že člověk má napsat smlouvu, tak ji napíše a vysvětlí své postupy. Mohly by se psát smlouvy, žaloby, odpory, něco v tomto duchu. Problém je i v tom, že my nemůžeme mít pro někoho praktickou, pro někoho teoretickou práci. Musí být pro všechny stejné podmínky. To si myslím, že to má mnohem větší přínos než diplomové práce na témata, která vlastně nikoho nezajímají. Některá téma opravdu nebaví vůbec nikoho. Jsou třeba zajímavá, jsou důležitá, ale ten kdo to píše v průběhu zjistí, že to je fakt nuda. Pak i vedoucí zjistí, že je to strašná nuda. Opíšou se tam rozhodnutí soudu, zákony, dvacet knížek a tím to končí. Výsledkem je, že umím napsat text, ale není tam přidána hodnota.



Anna Pěničková při rozhovoru s děkanem Martinem Škopem [3]

Vztah právní filozofie a společnosti

Žijeme v době, která je docela rozbouřená – řešíme velkou polarizaci společnosti, vliv umělé inteligence, lidé často ztrácí důvěru v instituce. V čem vy osobně spatřujete největší přínos právní filozofie ve vztahu k těmto problémům dneška? Nabízí nám tenhle obor nějaké nástroje, jak tyhle krize řešit, nebo nám pomáhá je aspoň lépe pochopit?

Já si myslím, že jo, že nabízela vždycky a v současnosti se to možná stává čím dál tím zřetelnější, i když se na to nepohlíží. Myslím si, že odpovědi tam jsou, jenom není zájem nebo chuť se na ně dívat. Je to tím, že v právu, a to je typické, hledáme spravedlivé řešení. Takže řešení, které je vhodné pro daný případ, kombinuje pravidla, která by na

druhou stranu měla být taková, že jsou využitelná v jakékoliv podobné problematické situaci. Tím se dostáváme k jádru věci. Když to srovnáme, teď třeba použijí konkrétní případy s povinností prezidenta jmenovat člena vlády nebo ministra. Budu na straně prezidenta, takže když ho nejmenuje, je to skvělé. Budu na straně osoby, kterou prezident nejmenoval, takže je to hrůza. Je to vlastně strašidelné.

Právní filozofie ale dělá nadstavbu, hledá to řešení, které je nejlepší, ať jsem na straně jedné nebo druhé. Ať se mi to líbí nebo nelíbí. To znamená najít řešení vhodné a použitelné ve všech situacích, tak jak to říkal John Rawls, aniž bych věděl, kde jsem v dané společnosti, jakou mám pozici, jaké mám možnosti a schopnosti, přesto najít ta nejlepší pravidla. Právní filozofie hledá tato řešení ve chvílích, které jsou nejkomplikovanější. Ve chvílích, kdy třeba selhávají, a z mnoha dobrých důvodů, právní předpisy. Najít ta univerzální řešení není snadné, filozofie už je tu stovky let, hledá, pokouší se najít a já myslím, že v mnoha případech řešení nachází. Ta řešení tam jsou, nebo aspoň způsob, jak je najít. Problém je v tom, že když se mi to zrovna nelíbí, tak je to řešení špatné. Taková reakce je prostě typická. Ale filozofie v tom neselehává a myslím si, že dělá tuto práci celkem odpovědně a stabilně.

Kdykoli přijde krize, objevuje se tendence obětovat část našich lidských práv a svobod výměnou za pocit bezpečí. Jak křehká lidská práva vlastně jsou?

Strašně. Jsou to strašně křehká práva, která můžeme lusknutím prstů úplně zrušit. Například v situaci, kdy potřebujeme ekonomický růst a potřebujeme se všichni někam dostat, omezíme jiná práva, třeba na příznivé životní prostředí. Omezíme ta práva s tím, že chceme blahobyť a užitek všichni a všichni se budeme mít lépe. Jde o vulgární utilitaristický pohled, který je spíš prezentovaný než skutečný.

Tím pádem myslím, že lidská práva jsou v tomto velice křehká. Připravit se o ně jde velmi snadno, což se ukazuje i v mnoha případech současných demokracií - ustoupit je velmi snadné. Když si ale představíme lidi, kteří za tato práva bojovali, někdy opravdu vlastním životem, tak je to až smutné, že tak těžce vybojovaná práva mohou tak snadno zaniknout.

Myslíte si, že společnost má dnes už dostatečně silné demokratické brzdy?

Nemá. Jsou dobré, jsou funkční, ale nikdy nejsou dostatečně silné ve srovnání s tím, co může přijít. Vidíme to třeba na situaci ve Spojených státech amerických, kde je situace problematická. Víme, že situace byla problematická v Polsku, v Maďarsku, na Slovensku. Všechny ty státy čelí větším nebo menším výzvám. Více od nás vzdáleným nebo méně vzdáleným a ukazuje se, že to vždycky nemusí být úplně snadné.

Docent Cvrček nedávno vydal knížku, která mapuje právní systém České republiky opravdu kvantitativním pohledem. Jeden z jeho závěrů, bylo zjištění, že stačí pět let na úplné překopání právního systému. Čtyři, pět let a ten systém se úplně změní. Co víc může být křehké, když mluvíme o tak krátkém časovém úseku? U něčeho, co budete desítky let a pak vám stačí, když to přezenu, pět let a máte něco úplně jiného.

Zároveň se dnes často řeší hodnotová témata, například práva menšin nebo práva stejnopohlavních párů. Myslíte, že když se změní zákon, přijme se nový zákon, změní se poté postupně myšlení lidí, anebo je to naopak a právo už jen reaguje na to, co ve společnosti existuje?

Existují obě cesty. První z nich právo ukazuje jako způsob, kterým ovlivňují společnost, vedu ji tím způsobem a směrem, který chci, není to přímé, není to kauzální, ale funguje to tak, že to ovlivní smýšlení lidí. Profesor Kühn psal o situaci, kdy dřív došlo k vyrovnání práv dětí narozených mimo manželský svazek, protože neměly rovné postavení. Společnost s tím operovala, že je to samozřejmé a přirozené, a tak došlo k tomu, že se k těmto dětem začaly chovat úplně stejně. Trvalo to, ale dneska o tom nikdo naprosto nerozmýšlí. Je to pro nás úplně samozřejmé a přirozené. Toto je jeden způsob, ale funkční je i ten druhý, tedy že nejprve dojde ke změně společnosti, ke změně očekávání, ke změně přístupu k nějakým věcem a na to reaguje i právo. Je ale otázka, jestli v tom druhém případě je nutné, aby právní úprava vznikala, protože nám tam pomůže interpretace, rozhodnutí soudu, vlastně vnímání starých textů v nových souvislostech.

Život mezi paragrafy

Jste známý tím, že propojujete právo a literaturu. Kdybyste měl studentům doporučit nějakou knihu – beletrii, román – která jim o spravedlnosti a právu řekne víc než učebnice, jaká by to byla? Je nějaká kniha, kterou by si měl přečíst každý student práva?

Teď mě zaujala kniha, která se týká spravedlnosti i přístupu k lidem, zejména jiným lidem, a je to Frankenstein od Mary Shelley. Kdo by neznal Frankensteina? Nicméně jsem si knížku přečetl nedávno a bylo to hodně zvláštní. Osobně ten historizující gotický styl románů moc nevyhledávám, ale tato kniha byla z pohledu odpovědnosti člověka, přístupu k jiným, otázkám viny nebo ostrakizaci, kterou si člověk s sebou nese, hrozně zajímavá a bylo zajímavé nad tím takto přemýšlet. Takže třeba právě Frankenstein je podle mě hodně zajímavá knížka.

Stejně tak Smrt v Benátkách od Thomase Manna. Je to hezké a lyrické. Autor tam ukazuje vulgární utilitarismus, když je celé fungování práva právě ve prospěch zisku, tedy že se lidem neřekne, že je

Plastika na přední zdi PrF MUNI [4]



v Benátkách nemoc, aby z turistů získali peníze. Dále mohu zmínit Dostojevského, jeho Zločin a trest, nebo ještě lépe Bratři Karamazovi. V této knize je zajímavé sledovat uvažování a pohledy bratrů a otce, vidět situaci z různých úhlů, díky čemuž nám přijde stejná situace vlastně rozdílná. To je takový klasický právní román

Žijeme též v době, kdy se akademici často stávají „influcery“ na sociálních sítích a mají potřebu komentovat každou kauzu. Vy se vyjadřujete spíše uvážlivě a k systémovým věcem. Je to z vaší strany vědomá strategie, jak si chránit vlastní klid?

Rád si chráním svůj klid, v tom máte pravdu. Osobně sociální sítě nemám, takže se na nich vyskytuji spíš zprostředkovaně. Nejsem tím ale nezasazený a někdy mám tendenci reagovat na nějakou situaci nebo zmínit zajímavý případ. Teď se třeba domlouvám s profesorem Tauchenem, že bychom napsali nebo zpracovali zajímavé, třeba historické, případy, které mají význam, například kauzu Dalibor. Myslím, že by to mohlo někoho zajímat. Třeba taky ne, ale člověk se tím aspoň může zabavit.

Nyní slovo na závěr. Co byste vzkázal studentům a čtenářům našeho Bulletinu?

Vzkázal bych jim, ať vydrží. Pořád má význam ochrana lidských práv, pořád má význam zajímat se o právo a studovat ho. Má smysl prosazovat základní myšlenky, na kterých je právo založeno. Jsou to věci, které jsou pořád důležité a pořád si myslím, že je třeba věnovat se právu a věnovat se lidem, kteří se s právem nějakým způsobem střetnou. Tohle mi dávají smysl, takže bych vzkázal, ať lidé v tomto směru nepolevují.

Fotografie

[1] Martin Škop nestudoval pouze právo, ale také sociologii s mediálními studií, což vysvětluje jeho mezioborový přesah., autor: Právnická fakulta MU

[2] Scénický pohled na Právnickou fakultu MUNI. 20251111_122821, autor: Pavel Doubek. Upraveno: oříznutí..

[3] Anna Pěničková při rozhovoru s děkanem Martinem Škopem, autor: Anna Pěničková.

[4] Plastika na přední zdi PrF MUNI, autor: Pavel Doubek.

Zprávy z NHRI



Kancelář veřejného ochránce práv
a ochránce práv dětí

Príspevek v této sekci je publikován v rámci spolupráce s českou národní lidskoprávní institucí

První rok české národní lidskoprávní instituce



*Veronika Bazalová**

Před rokem získal veřejný ochránce práv nový mandát, který rozšířil možnosti systematické ochrany a prosazování lidských práv v Česku. První rok ukázal, že nejde o oddělenou agendu, ale o nový rámec propojující dosavadní mandáty ombudsmana.

Od 1. července 2025 působí veřejný ochránce práv také jako národní lidskoprávní instituce (NHRI). Společně se vznikem ochránce práv dětí tím bylo završeno postupné rozšiřování lidskoprávního mandátu ombudsmana. Ombudsman vedle vyřizování stížností na úřady již dříve chránil před diskriminací a špatným zacházením nebo sledoval naplňování práv lidí se zdravotním postižením. Nový mandát umožňuje tyto zkušenosti propojovat a využívat při soustavném hodnocení stavu lidských práv v Česku.

Národní lidskoprávní instituce mají podle Pařížských principů OSN široký mandát, nezávislé postavení a úkol spolupracovat se státními orgány, občanskou společností i zahraničními subjekty. Nemají nahrazovat soudy ani správní orgány. Jejich přínos spočívá především ve schopnosti spojovat poznatky z jednotlivých případů do širšího obrazu, upozorňovat na systémové nedostatky a navrhnout jejich řešení. Jan Lhotský psal o právním zakotvení české NHRI a otázce její budoucí akreditace již krátce po přijetí nové právní úpravy (viz Bulletin leden-únor 2025, s. 3).

Nová role celé Kanceláře

Česká NHRI nebyla koncipována jako samostatný útvar oddělený od ostatních činností ombudsmana. Lidskoprávní hledisko má prostupovat všemi činnostmi Kanceláře a vycházet z jejich dosavadních odborných znalostí. Nový mandát proto stávající působnosti nenahrazuje, ale mění způsob, jakým jsou jejich poznatky využívány.



Socha spravedlnosti – Socha spravedlnosti v Kanceláři ombudsmanů [1]

V rozporu s tím není ani vznik dětského ombudsmana. I jeho poznatky by NHRI měla umět využívat a napomáhat tím k ochraně a prosazování práv dětí.

Větší důraz se klade na systémové otázky, připomínkování právních předpisů, mezinárodní spolupráci, vztahy s nevládními organizacemi, odbornou i širokou veřejností i na vzdělávání a osvětu. Řešení individuálních podnětů tak může být nejen cestou k nápravě konkrétního pochybení, ale také podkladem pro výzkum, legislativní doporučení nebo informování mezinárodních kontrolních orgánů. První rok byl proto také obdobím nastavování procesů, které mají tyto různé nástroje spojit do ucelenějšího působení.

Různé nástroje k posilování lidských práv

Jedním z tradičních úkolů NHRI je poskytovat nezávislý pohled na plnění mezinárodních lid-

skoprávních závazků státu. Ombudsman tuto roli poprvé využil při přezkumu Úmluvy OSN o odstranění všech forem diskriminace žen. Výboru OSN předložil stínovou zprávu, v níž upozornil například na dopady mateřství na zaměstnanost žen, riziko sociálního a finančního vyloučení neformálně pečujících osob, nedostatky v péči o ženy s chronickým únavovým syndromem a problémy spojené s dostupností a kvalitou péče při porodu. Některá zjištění se následně promítla do doporučení výboru České republiky. Výbor zároveň vyzval stát k posílení kapacit české NHRI.

Mezinárodní spolupráce se ale neomezuje na podávání zpráv. Ombudsman se zapojil do příprav nové úmluvy OSN o právech starších lidí a sdílel zkušenosti seniorů s překážkami a životem v Česku. Zapojil se i do činnosti Evropské sítě národních lidskoprávních institucí (ENNHRI), včetně debat o dopadech umělé inteligence na lidská práva.

Jiným nástrojem je preventivní působení při tvorbě veřejných politik. Ombudsman připomínkoval například první verzi Sociálního klimatického plánu a upozornil na rizika pro domácnosti ohrožené energetickou chudobou a ztrátou dostupného bydlení. Vyjadřoval se také k připravované úpravě financování médií veřejné služby nebo k pravidlům platformové práce (typicky rozvoz). Smyslem takového zapojení není vstupovat do role zákonodárce, ale včas upozornit na možné dopady navrhovaných opatření na základní práva.

Důležitým nástrojem prosazování lidských práv je také vzdělávání a osvěta. V prvním roce fungování NHRI například navázala spoluprací s Ministerstvem pro místní rozvoj ohledně vzdělávání úředníků, kteří rozhodují o dotacích. Cílem je posílit lidskoprávní pohled při nastavování dotačních titulů a při jejich rozdělování.

Priority a zapojení veřejnosti

Široký mandát přináší nevyhnutelnou otázku priorit. Žádná instituce nemůže se stejnou intenzitou pokrýt celé spektrum lidských práv, zvláště pokud jsou její kapacity omezené. Strategické plánování proto není pouze vnitřní organizační úkol. Určuje, kterým problémům bude instituce věnovat soustavnou pozornost a kde může pro-



Budova zezadu – Kancelář veřejného ochránce práv a ochránce práv dětí / Kancelář ombudsmanů [2]

pojením různých nástrojů dosáhnout největšího dopadu.

První výběr témat provázela rešerše interních zdrojů, mezinárodních doporučení, vnitrostátních pramenů i rozsáhlé zapojení veřejnosti. Do veřejné výzvy se zapojily stovky lidí a upozornili na problémy, jimž by se instituce měla v následujících letech věnovat. Na výsledky navázala nová ombudsmanka Eva Kostolanská společně s dětským ombudsmanem Martinem Benešem a jejich zástupcem Vítem Alexanderem Schormem. Pro období 2027–2029 tyto představitelé vybrali tři společné priority: duševní zdraví, bydlení a péči o ohrožené děti.

Dalším tradičním úkolem NHRI je být „mostem“ mezi státem a občanskou veřejností. Jedním ze způsobů pro zapojení veřejnosti bude poradní orgán NHRI a paralelně vznikající poradní orgán sledování práv lidí s postižením. Nominace do poradních orgánů se přijímají do 9. srpna 2026. Poradní orgány mají sdružovat nejen odborníky a odbornice, ale také lidi se zkušeností (s prosazováním lidských práv, s životem s postižením). Je-

jich účast může pomoci zachytit problémy, které zůstávají mimo běžné statistiky a institucionální pohled.

Od základů ke strategii

Na podzim 2026 budou vybrané priority podrobně rozpracovány a konzultovány v poradních orgánech. Strategický plán celé Kanceláře má být představen začátkem roku 2027. Jeho příprava ukáže, zda se podaří převést široký mandát do konkrétních cílů, propojit práci veřejné ochránkyně práv a dětského ombudsmana a současně zachovat prostor pro reakci na nové lidskoprávní výzvy.

První rok české NHRI nepřinesl jen rozšíření seznamu činností. Položil základy způsobu práce, který spojuje zkušenosti z individuálních případů s prevencí, mezinárodním dohledem, vzděláváním a účastí veřejnosti. Další vývoj bude záviset na kvalitě strategického plánování, dostatečných kapacitách i budoucí mezinárodní akreditaci. Jednotlivým nástrojům a prioritám české NHRI se proto bude možné podrobněji věnovat v dalších číslech Bulletinu.

*** Veronika Bazalová je vedoucí odboru strategie, metodik a koordinace v Kanceláři veřejného ochránce práv a ochránce práv dětí. Zároveň zastupuje ředitelku sekce právní v lidskoprávní agendě.**

Zdroje

Kancelář veřejného ochránce práv a ochránce práv dětí. (2025). *Na kavu s ombudsmanem*, 126. díl: Národní lidskoprávní instituce (NHRI) jako hlídaci pes lidských práv v Česku [podcast]. Dostupné z https://www.ochrance.cz/aktualne/na_kavu_s_ombudsmanem_126_dil_narodni_lidskopravni_instituce_jako_hlidaci_pes_lidskych_prav_v_cesku/.

Kancelář veřejného ochránce práv a ochránce práv dětí. (2025). *Ochrana a prosazování základních práv a svobod (NHRI)*. Dostupné z <https://www.ochrance.cz/pusobnost/ochrana-prosazovani-zakladnich-prav-nhri/>.

Kancelář veřejného ochránce práv a ochránce práv dětí. (2025). *Připomínky veřejného ochránce práv k návrhu První verze Sociálního klimatického plánu*. Dostupné z https://www.ochrance.cz/uploads-import/ESO/57597-2025_soc%C3%A1ln%C3%AD_klimatick%C3%BD_pl%C3%A1n.pdf.

Kancelář veřejného ochránce práv a ochránce práv dětí. (2026). *Podněty veřejnosti pro priority ombudsmanů na příští tři roky* [tisková zpráva]. Dostupné z https://www.ochrance.cz/dokument/hledame_temata_ktera_potrebuji_nasi_pozornost/.



MetAn – Zaměstnanci Kanceláře koordinující lidskoprávní agendu [3]

Kancelář veřejného ochránce práv a ochránce práv dětí. (2026). *OSN chce posílit práva starších lidí, chystá proto novou Úmluvu*. Její vznik podporuje i ombudsman [tisková zpráva]. Dostupné z https://www.ochrance.cz/aktualne/osn_chce_posilit_prava_starsi_lidi_chysta_proto_novou_umluvu_jeji_vznik_podporuje_i_ombudsman/.

Kancelář veřejného ochránce práv a ochránce práv dětí. (2026). *Přímé prohlášení pro 92. zasedání Výboru pro odstranění diskriminace žen týkající se České republiky*. Dostupné z [https://www.ochrance.cz/uploads-import/ESO/CEDAW_sti%CC%81nova%CC%81_zpra%CC%81va_CZE_final%20\(2\).pdf](https://www.ochrance.cz/uploads-import/ESO/CEDAW_sti%CC%81nova%CC%81_zpra%CC%81va_CZE_final%20(2).pdf).

Kancelář veřejného ochránce práv a ochránce práv dětí. (2026). *Připomínky k návrhu zákona o médiích veřejné služby*. Dostupné z https://www.ochrance.cz/uploads-import/ESO/23910-2026_p%C5%99ipom%C3%ADnky_z%C3%A1kon_o_m%C3%A9di%C3%ADch_ve%C5%99ejn%C3%A9_slu%C5%BEby.pdf.

Kancelář veřejného ochránce práv a ochránce práv dětí. (2026). *Připomínky k návrhu zákona o platformové práci*. Dostupné z https://www.ochrance.cz/uploads-import/ESO/20659-2026_p%C5%99ipom%C3%ADnky_z%C3%A1kon_o_platformov%C3%A9_pr%C3%A1ci.pdf.

Lhotský, J. (2025). Národní lidskoprávní instituce a dětský ombudsman v ČR na dosah. *Bulletin lidských práv*, XVII (1), 3–6. Dostupné z https://www.centrumlidskaprava.cz/sites/default/files/attachement/bulletin/bulletin_leden-unor.pdf.

Fotografie

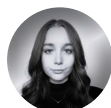
- [1] Socha spravedlnosti – Socha spravedlnosti v Kanceláři ombudsmanů. Autor: Kancelář veřejného ochránce práv a ochránce práv dětí. Upraveno: oříznutí.
- [2] Budova zezadu – Kancelář veřejného ochránce práv a ochránce práv dětí / Kancelář ombudsmanů. Autor: Kancelář veřejného ochránce práv a ochránce práv dětí. Upraveno: oříznutí.
- [3] MetAn – Zaměstnanci Kanceláře koordinující lidskoprávní agendu. Autor: Kancelář veřejného ochránce práv a ochránce práv dětí. Upraveno: oříznutí.

1) Mezinárodní trestní spravedlnost



Vedoucí sekce: Nikola Burdová a Klára Popelková

Stopy, které nikam nevedou: Nucená zmizení jako lidskoprávní krize v Mexiku



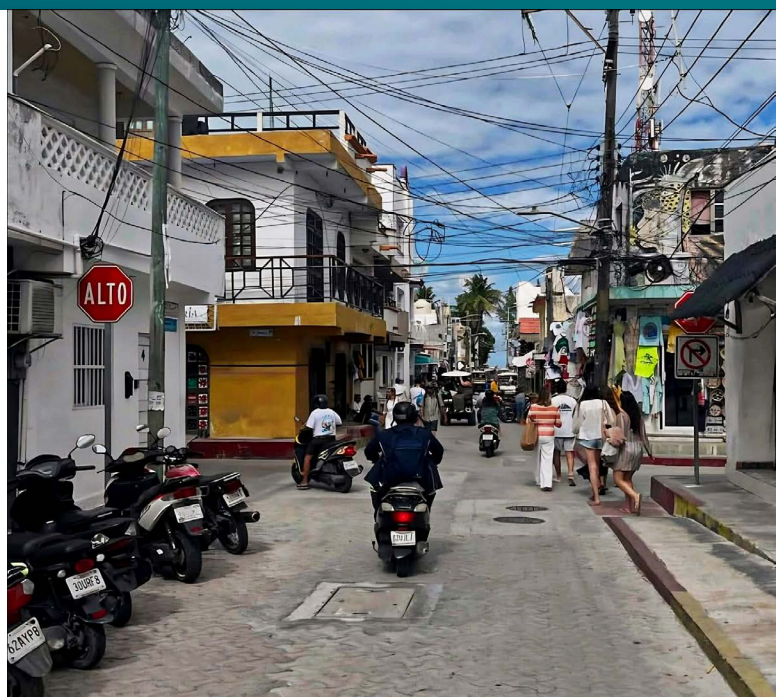
Lucie Pirklová

Nucená zmizení představují jeden z nejhlubších lidskoprávních problémů současného Mexika. Poté, co Výbor OSN pro nucená zmizení poprvé v historii aktivoval mechanismus umožňující předložit situaci ve státě Valnému shromáždění OSN, se znovu otevřela otázka, zda rozsah a povaha těchto činů naplňují znaky zločinů proti lidskosti. Jaké jsou důsledky tohoto kroku pro oběti, jejich rodiny i samotné Mexiko?

Mexiko čelí jedné z nejzávažnějších lidskoprávních krizí současnosti. Přestože se v této zemi nucená zmizení objevují již od 60. let minulého století, jejich počet dramaticky narostl po roce 2006 v souvislosti s bojem proti drogovým kartelům. Podle oficiálního Národního registru pohřešovaných osob bylo v roce 2025 neobjasněno více než 116 000 případů, zatímco odhady médií a lidskoprávních expertů hovoří o více než 130 000 zmizelých osobách.

Problematika nucených zmizení se v posledních měsících znovu dostala do centra pozornosti mezinárodního společenství. Dle Výboru OSN pro nucená zmizení (CED) totiž existují pádné důvody domnívat se, že nucená zmizení v Mexiku byla a nadále jsou páčána v rozsahu zločinů proti lidskosti. Tento závěr je významný nejen pro Mexiko, ale také pro mezinárodní diskuzi o odpovědnosti států za ochranu základních lidských práv.

Rozhodnutí CED z dubna 2026 představuje bezprecedentní krok. Ten zde totiž poprvé využil mechanismus článku 34 Mezinárodní úmluvy na ochranu všech osob před nuceným zmizením



Za každým zmizením stojí rodina čekající na odpovědi [1]

ním (Úmluva) a požádal generálního tajemníka OSN, aby situaci v Mexiku předložil Valnému shromáždění OSN k bezodkladnému projednání. Smyslem tohoto postupu není sankcionovat stát, ale otevřít prostor pro mezinárodní pozornost a podporu při řešení dlouhodobé krize.

Rozsáhlá a systematická nucená zmizení jako zločiny proti lidskosti

Úmluva ve svém článku 5 stanoví, že rozsáhlá nebo systematicky prováděná nucená zmizení představují zločin proti lidskosti ve smyslu mezinárodního práva. Posouzení, zda konkrétní situace této hranice dosahuje, proto vyžaduje zkoumání rozsahu a povahy těchto činů. Obecně jsou pak zločiny proti lidskosti v mezinárodním právu chápány jako činy spáchané v rámci rozsáhlého nebo systematického útoku zaměřeného proti civilnímu obyvatelstvu při vědomí existence takového útoku.[1] Označení nucených zmizení za tento typ zločinů je mimořádně citlivé a otázka, zda jsou tyto podmínky v Mexiku naplněny, vyvolává intenzivní debaty.

CED zdůraznil, že nenašel důkazy o existenci federální politiky zaměřené na páčání nucených zmizení. Upozornil však, že dlouhodobá „válka proti drogám“ vytvořila na místní úrovni podmínky, v nichž mohlo docházet k rozsáhlým či systematickým útokům na civilní obyvatelstvo. Závažnost situace podle CED dokládá množství shromážděných informací od obětí, občanské společnosti i státních institucí.

Proč je označení za zločiny proti lidskosti kontroverzní

Závěr CED, že nucená zmizení v Mexiku mohou dosahovat intenzity zločinů proti lidskosti, vyvolal výrazný nesouhlas mexické vlády. Tato kvalifikace totiž není pouze symbolická. Pokud by se potvrdilo naplnění znaků zločinů proti lidskosti podle mezinárodního práva, mohl by se situaci zabývat i Mezinárodní trestní soud. Právě možné mezinárodněprávní důsledky jsou jedním z důvodů, proč mexické orgány proti tomuto označení dlouhodobě vystupují.

Mexická vláda odmítá výklad CED a zdůrazňuje, že tento orgán neshledal existenci federální politiky zaměřené na páčání nucených zmizení. Zároveň prosazuje restriktivnější interpretaci Úmluvy, podle níž by za nucená zmizení měly být považovány především případy přímo přiřítelné státním aktérům nebo jednání soukromých osob uskutečněná s prokazatelným souhlasem či podporou státu. Většinu případů naopak spojuje s obecnou kriminalitou a činností organizovaných zločineckých skupin.

Současně vláda v tomto kontextu poukazuje na řadu přijatých reforem, mezi něž patří zvláštní právní úprava, vznik specializovaných institucí, pátracích mechanismů či databází pohřešovaných osob. CED sice opakovaně uznal, že v normativní a institucionální rovině došlo k určitému pokroku, tato opatření však dosud nebyla dostatečně účinná k tomu, aby vedla k výraznému omezení nucených zmizení.

Rozměr humanitární krize

Situaci v Mexiku označila Meziamerická komise pro lidská práva jako závažnou humanitární krizi. Ve své zprávě upozornila, že nucená zmi-

zení postihují především určité skupiny obyvatel, zejména ženy, mladé lidi a migranty. Přestože značnou část případů připisuje organizovanému zločinu, poukazuje zároveň na znepokojivou míru zapojení státních aktérů.

Podle zjištění komise totiž mnohá zmizení páchaná organizovanými zločineckými skupinami probíhají za spoluúčasti či koordinace se státními představiteli. Zároveň upozorňuje, že zmizení přímo spáchaná státními složkami nadále přetrvávají. Ty se na těchto činech mohou podílet přímo, například nezákonným odváděním osob z jejich domovů či zadržováním bez soudního příkazu a jejich následným předáváním zločineckým skupinám, nebo nepřímo tím, že nad těmito praktikami přivírají oči.

Závažnost situace v Mexiku tak nespočívá pouze ve vysokém počtu zmizelých osob, ale také v dlouhodobé neschopnosti státu zajistit účinné vyšetřování jednotlivých případů. Mezinárodní organizace opakovaně upozorňují, že pouze omezený počet zmizení vede k identifikaci pachatelů a jejich postavení před soud. Přetrvávající beztrestnost tak vytváří prostředí, v němž se nucená zmizení mohou dále opakovat.

Dopad krize na životy blízkých

Rozhodnutí CED může být zároveň příležitostí k posílení práv obětí a jejich rodin. Případné projednání situace na Valném shromáždění OSN by nemělo být vnímáno pouze jako kritika Mexika, ale také jako možnost podpořit boj proti beztrestnosti a posílit úsilí o zajištění práva rodin znát osud svých blízkých, a pokud zemřeli, tak je alespoň důstojně pohřbit.

Krize nucených zmizení se přitom neomezuje pouze na samotné oběti. Významnou roli převzaly rodiny pohřešovaných, které často samy organizují pátrací akce a hledají masové hroby. Jejich úsilí představuje výraz občanské solidarity i zoufalé reakce na nedostatečnou odpověď státních institucí.

Možný přínos postoupení věci Valnému shromáždění OSN

Přestože postoupení situace Valnému shromáždění OSN nemá sankční charakter, může přispět

k řešení některých praktických problémů, s nimiž se Mexiko dlouhodobě potýká. Za klíčovou oblast je považováno zejména posílení forenzních kapacit. Vedle více než 130 tisíc pohřešovaných osob se totiž v Mexiku nacházejí desetitisíce neidentifikovaných lidských ostatků, jejichž identifikace by mohla pomoci objasnit osud značného počtu zmizelých osob.

OSN by mohlo také mexické vládě pomoci v oblasti komunikace mezi jednotlivými institucemi a úrovněmi veřejné správy. Přestože Mexiko disponuje relativně rozsáhlým právním rámcem, jeho praktické naplňování často naráží na problémy v komunikaci a sdílení informací mezi odpovědnými orgány. Objevují se také případy osob, které jsou vedeny jako pohřešované, přestože se nacházejí ve vězení a nejsou v kontaktu se svými rodinami.

Tomu odpovídají také doporučení CED, který vyzval OSN k poskytnutí technické spolupráce, finanční podpory a specializované pomoci v oblasti pátrání po pohřešovaných osobách, forenzního zkoumání a vyšetřování nucených zmizení. Současně zdůraznil potřebu vytvoření účinných mechanismů pro objasňování pravdy a poskytování podpory a ochrany rodinám pohřešovaných i organizacím, které se jejich hledání věnují. CED zároveň zdůraznil, že cílem jeho postupu je posílit spolupráci s mexickými orgány a občanskou společností, nikoli ji narušit.

Výzva pro Mexiko i mezinárodní společenství

Současná situace tak staví Mexiko před zásadní otázku; jakým způsobem lze obnovit důvěru veřejnosti v instituce a zajistit právo na pravdu, spravedlnost a reparace? Tato situace zároveň představuje test účinnosti mezinárodních mechanismů ochrany lidských práv a jejich schopnosti reagovat na rozsáhlé a dlouhodobé krize.

Bez ohledu na další vývoj je zřejmé, že rozhodnutí CED otevřelo novou kapitolu mezinárodní debaty o nucených zmizeních v Mexiku. Připomíná, že za statistikami stojí desetitisíce rodin, z nichž některé již léta žijí v nejistotě a čekají na odpověď na zdánlivě jednoduchou otázku: Co se stalo jejich blízkým?

Poznámka

- [1] Článek 7 odst. 1 Římského statutu Mezinárodního trestního soudu.

Zdroje

- Crawford, J. (2026, květen). Mexico: UN seized of a 'crime against humanity'. *Justice Info*. Získáno z: https://www.justiceinfo.net/en/159438-mexico-un-seized-crime-against-humanity.html?mc_cid=a4b09c31f7&mc_eid=66d3621954.
- Espinoza, R. G. (2026, duben 17). Mexico Between Acquiescence and the Politics of Denial [příspěvek na blogu]. Získáno z: <https://verfassungsblog.de/mexico-ced-disappearances/>.
- IACHR warns that disappearances in Mexico represent a 'grave humanitarian crisis' (2026, květen 12). *EFE*. Získáno z: <https://efe.com/english/latest-news/2026-05-12/iachr-warns-that-disappearances-in-mexico-represent-a-grave-humanitarian-crisis/>.
- Lopez, O. (2026, květen). Disappearances in Mexico involving state at 'alarming' rate, says report. *The Guardian*. Získáno z: <https://www.theguardian.com/world/2026/may/11/disappearances-mexico-involving-state-alarming-rate-iachr-report>.
- Nugent, C. (2026, květen). Mexico's World Cup haunted by 130,000 'disappeared' people. *Financial Times*. Získáno z: <https://www.ft.com/content/cdae546e-7142-4501-af26-8b5a3e4be786?syn-25a6b1a6=1>.
- Tigroudja, H. (2026, duben). Widespread and Systematic Disappearances in Mexico: An Urgent Call for UN Action Under the Convention on Enforced Disappearances. *Just Security*. Získáno z: <https://www.justsecurity.org/136304/disappearances-mexico-general-assembly-action/>.
- UNHRO. (2026, duben). Mexico: UN committee requests General Assembly consideration of enforced disappearance situation [tisková zpráva]. Získáno z <https://www.ohchr.org/en/press-releases/2026/04/mexico-un-committee-requests-general-assembly-consideration-enforced>.

Fotografie

- [1] Za každým zmizením stojí rodina čekající na odpovědi. Ulice Cancúnu, autor: Cristóbal Torrico, 30. ledna 2026.

Lze obchodní společnosti trestat za mezinárodní zločiny?



Karolína Nešpůrková

Trestní odpovědnost právnických osob byla dlouho na okraji zájmu společnosti. To se však nyní mění. Odpovědnost právnických osob se prosazuje v národních legislativách i v nových mezinárodních úmluvách. Potvrzují to i aktuální soudní procesy s velkými korporacemi jako Lundin Oil či Lafarge. Dočkáme se brzy přelomové změny Římského statutu?

Po dlouhou dobu se mezinárodní trestní právo soustředilo na individuální odpovědnost jednotlivců. Jádrem mnoha konfliktů má ale ekonomickou povahu. Při snaze o získání kontroly nad cennými přírodními zdroji jsou západní obchodní společnosti, povstalci a zkorumpovaní vládní úředníci často svým způsobem na stejné lodi. Není náhodou, že případy Lubangy, Katangy a Bemby se všechny odehrály v regionu bohatém na minerály.

Obchodní společnosti se na páčání mezinárodních zločinů podílely již v minulosti. Typickým příkladem je profitování německých společností z provozu koncentračních táborů za Třetí říše, vědomé zásobování Rwandy zbraněmi britskou společností Mil-Tec či prodej materiálů k výrobě chemických zbraní nizozemskou firmou KBS Holland režimu Saddáma Husseina.

Realita odpovědnosti právnických osob na domácí i světové scéně

Jedinými subjekty schopnými na sebe plně vázat mezinárodní práva a povinnosti jsou státy. Nadnárodní společnosti plnou právní osobnost nemají, takže se na ně mezinárodní závazky nevztahují. Nicméně bývalý soudce Mezinárodního soudního dvora Sir Hersch Lauterpacht poznamenal, že nadnárodní společnosti mají částečnou právní osobnost například v oblasti mechanismů řešení sporů v investičních smlouvách. Plná právní osobnost tedy není úplně nemyslitelný koncept a díky ní by k právům z dvoustranných investičních smluv, rozhodčích mechanismů a nadná-



Římský statut pojem odpovědnosti právnických osob nezná [2]

rodních obchodních ujednání, přibyla i trestní odpovědnost za mezinárodní zločiny.

Na národní úrovni se koncept odpovědnosti právnických osob stává čím dál prosazovanějším a bývá aplikován pomocí občanského, správního nebo trestního práva. Problémem je ale velmi rychlá expanze nadnárodních společností. Mateřské společnosti jsou často oddělené od každodenních operací řadou dceřiných společností, což vede ke ztížení kontroly jejich aktivit. Dalším problémovým faktorem jsou obrovské zisky nadnárodních společností, což jim dává vyjednávací sílu k ovlivnění legislativního procesu.

V souvislosti s trestáním mezinárodních zločinů vznikly od dob Římského statutu dva zásadní dokumenty, a to Návrh článků o prevenci a trestání zločinů proti lidskosti a Lublaňsko-Haagská úmluva [1]. Oba dokumenty obsahují ustanovení o trestní odpovědnosti právnických osob. Hlavním účelem těchto dokumentů je ale především mezinárodní spolupráce mezi státy při vyšetřování a trestání mezinárodních zločinů (více viz blog CLPD z 8.6.2024).

Mezinárodní trestní soud na trestání jednotlivců nestačí

Římský statut pojem odpovědnosti právnických osob vůbec nezná. Naopak článek 25 odst. 1 jasně stanoví: „Soud má podle tohoto statutu jurisdikci nad

fyzickými osobami.” Při přijímání Římského statutu se o možnosti trestní odpovědnosti právnických osob vážně uvažovalo, ale tento koncept nakonec nezískal dostatečnou podporu. Důvodem byl fakt, že státy, které neměly trestní odpovědnost právnických osob zanesenou ve svých vnitrostátních právních rádech, by nebyly schopné zločiny vyšetřovat, což by narušilo princip komplementarity Mezinárodního trestního soudu (MTS).

Jediná možnost, jak může MTS v současné době postihnout právnickou osobu je prostřednictvím jejích vrcholných představitelů za tři možné formy individuální trestní odpovědnosti. První možností je návod a podněcování ke zločinu, kde je však k odsouzení vyžadován těžko dokazatelný přímý úmysl spáchat zločin. Druhou možností je stíhat představitele obchodní společnosti za nepřímé spolupachatelství, kde by se MTS musel odklonit od svého konceptu kontroly nad páčáním [2]. Třetí možnost je stíhání za přispění ke spáchání skupinového zločinu při vědomí o jejich úmyslu zločin spáchat. Vědomí se bude ale lépe prokazovat spíše u menších zprostředkovatelů než u velkých obchodních společností.

Stíháním pouhých jednotlivců však právo nebere v potaz kolektivní kulturu a dynamiku v obchodní společnosti, která často páčání zločinů umožňuje. Mimoto je náročné přesně určit jakou mírou se osoba jako člen obchodní společnosti na činu podílela a navíc činy konkrétní osoby nemusí samy o sobě stačit na založení trestní odpovědnosti.

Je dodatek k Římskému statutu řešením?

Z vnitrostátních právních ráďů a mezinárodního práva je možné vysledovat narůstající trend stíhání právnických osob. Díky adopcím nové trestní úpravy ve vnitrostátních právních rádech by již nebyla překážka kompatibility relevantní a dalo by se přemýšlet nad dodatkem k Římskému statutu. Tím by si MTS zajistil jurisdikci nad stíháním právnických osob.

Dodatek by byl významný i v kontextu vnitrostátních právních ráďů, jelikož státy často vtahují do svých právních úprav jazyk Římského statutu. Dodatek by tedy mohl posloužit také jako základ pro stíhání obchodních společností na národní úrovni. Navíc rozšíření odpovědnosti na vnitrostátní úrovni i na úrovni MTS by pomohlo pře-

měnit trestání obchodních společností v pevnou součást mezinárodního zvykového práva.

Nicméně takovým úpravám Římského statutu by předcházela dlouhá politická vyjednávání, kdy by se musely dohodnout dvě třetiny členských států. Některé státy jsou při tom na ziskovosti nadnárodních společností ekonomicky závislé a nebylo by tedy v jejich národním zájmu vystavit právnické osoby stíhání MTS. Je také možné, že pokud budou právnické osoby trestně odpovědné, stejně je žalobci MTS většinou stíhat nebudou. Kvůli omezeným zdrojům si totiž vybírají pouze nejzávažnější zločiny a hlavní pachatele. Obchodní společnosti přitom většinou plní při páčání zločinů pouze podpůrné funkce.

Aktuálně stíhané právnické osoby

Známým případem stíhané právnické osoby je švédská obchodní společnost Lundin Oil (později Lundin Energy a Orrön Energy), která operovala v jižním Súdánu během druhé občanské války v letech 1997–2003. Společnost během konfliktu opakovaně žádala súdánskou vládu o ochranu před místním ozbrojeným skupinami, aby byl v bezpečí její areál s ropou. Vládní armáda a milice jejich prosbě vyhověly a „zabezpečily“ okolí areálu systematickým páčáním válečných zločinů na civilním obyvatelstvu.

Toto „zabezpečení“ spočívalo v násilném vysídlování obyvatelstva, včetně vypalování vesnic a zabíjení civilistů, a to vše se zamezením přístupu k humanitární pomoci. Tyto operace měly za následek desetitisíce obětí. Bývalí generální ředitelé společnosti Ian Lundin a Alex Schneider jsou stíháni za účastenství na válečných zločinech a švédský žalobce pro ně navrhuje tresty 10 a 6 let odnětí svobody a samotné společnosti navrhuje propadnutí výnosů z trestné činnosti v hodnotě 230 milionů euro. Žalobce argumentuje, že trestní odpovědnost nevznikla pouze rozhodnutím ochránit svůj obchod, ale i tím že viděli, jak armáda postupuje v inkriminované oblasti, a přesto svůj přístup společnost nezměnila.

Další aktuální případ se týká společnosti Lafarge, která měla platit ozbrojeným skupinám v Sýrii včetně Islámského státu tzv. zabezpečovací poplatky, aby udržely v chodu svoji cementárnu během války bez ohledu na nebezpečí, které hrozilo jejich zaměstnancům. Společnost i bývalí



Stíhání společností jako prostředek ke zmírnění asymetrie mezi globálním severem a jihem [2]

zaměstnanci byli francouzským soudem uznáni vinnými a potrestáni za financování terorismu. Kromě financování terorismu má případ Lafarge i větev spoluúčasti na zločinech proti lidskosti, kde stále probíhá vyšetřování.

Nerovnováha mezi globálním Severem a Jihem?

Závěrem je třeba dodat, že zavedení odpovědnosti právnických osob by pomohlo narovnat současnou asymetrii mezi globálním Severem a globálním Jihem. Oslabila by se tím častá kritika Mezinárodního trestního soudu jako hegemónního nástroje, který slouží zájmům rozvinutých zemí. Skutečnost, že před soudem dosud stávají převážně pachatele z globálního Jihu, by se tak v rámci možností vybalancovala. Obchodní společnosti, které se podílejí na páčání mezinárodních zločinů, totiž sídlí převážně v zemích globálního Severu.

Poznámky

- [1] Úmluva o mezinárodní spolupráci při vyšetřování a stíhání zločinu genocidia, zločinů proti lidskosti, válečných zločinů a jiných zločinů podle mezinárodního práva.
- [2] Jedním z hlavních kritérií spolupachatelství je podstatný přínos pachatele ke spáchání zločinu. Testem podstatného přínosu je možnost práva veta spolupachatele, tedy možnost kontroly nad provedením zločinu i možnost zločin zastavit.

Zdroje

- Bordeleau-Cass, J. É. (bez roku). The 'Accountability Gap': Holding Corporations Liable for International Crimes. *Global justice journal*. Získáno z <https://globaljustice.queenslaw.ca/news/the-accountability-gap-holding-corporations-liable-for-international-crimes>.
- DelGrande, J. (2021, květen). Corporate Accountability: Prosecuting Corporations for the Commission of International Crimes of Atrocity. *New York University Journal of International Law and Politics*. Získáno z <https://nyujilp.org/corporate-accountability-prosecuting-corporations-for-the-commission-of-international-crimes-of-atrocity/>.
- Final hearing in the Lundin case: an end to impunity? (2026, květen 28). *Pax*. Získáno z <https://paxforpeace.nl/news/final-hearing-in-the-lundin-case-an-end-to-impunity/>.
- Gada, M. S. (2025). Quasi-Subjects Of International Law: Multinational Corporations Between Rights And Responsibilities. *Indian Journal of Law and Legal Research, VII (IV), 8784–8811*. Získáno z <https://www.ijlrr.com/post/quasi-subjects-of-international-law-multinational-corporations-between-rights-and-responsibilities>.
- Gregory, J. (2026, duben). French cement giant guilty of financing militant groups including Islamic State. *BBC*. Získáno z <https://www.bbc.com/news/articles/crl1441816po>.
- Hodgson, N. (2024). Resisting the State Crimes of the Global North: Exploring the Potential of International Criminal Law. *Journal of International Criminal Justice*, 22 (1), 151–168. Získáno z <https://academic.oup.com/jicj/article/22/1/151/7686301>.
- Lafarge in Syria: Historic trial begins on financing terrorism (2025, listopad 3). European center for constitutional and human rights. Získáno z <https://www.ecchr.eu/en/press-release/lafarge-in-syria-historic-trial-begins-on-financing-terrorism/>.
- Van Sliedregt, E. (2025). The Future of International Criminal Justice is Corporate Open Access. *Journal of International Criminal Justice*, 23, 17–26. Získáno z <https://academic.oup.com/jicj/article/23/1/17/8079115>.
- Wells, M. (2000, únor). Arms firm linked to Rwandan army chief. *The Guardian*. Získáno z <https://www.theguardian.com/politics/2000/feb/10/ethicalforeignpolicy.foreignpolicy1>.
- Wiesen, S.J. (2000, leden). German Industry and the Third Reich. ADL. Získáno z: <https://www.adl.org/resources/news/german-industry-and-third-reich>.

Fotografie

- [1] Římský statut pojem odpovědnosti právnických osob nezná. Commemorative events in honour of ICC Rome Statute's 20th anniversary at the ICC premises. Zdroj: ICC-CPI. Upraveno: oříznutí.
- [2] Stíhání společností jako prostředek ke zmírnění asymetrie mezi globálním severem a jihem. Germain Katanga sentenced to 12 years' imprisonment. Zdroj: ICC-CPI.

2) Evropský systém ochrany lidských práv



Vedoucí sekce: Tomáš Opat a Eliška Andrš

Zajištění novinářky při dokumentování demonstrace jako porušení práva na svobodu projevu



Veronika Havlová

Může policejní zajištění novinářky, která dokumentuje průběh demonstrace, znamenat porušení jejího práva na svobodu projevu? Tím se zabýval Evropský soud pro lidská práva v rozsudku *Tožicková proti České republice*, přičemž shledal, že do stěžovatelčina práva, garantovaného článkem 10 Úmluvy, bylo zasazeno.

Česká republika porušila novinářčino právo na svobodu projevu

Dne 28. května 2026 vydal senát páté sekce Evropského soudu pro lidská práva (ESLP) rozsudek, jímž shledal, že Česká republika porušila právo na svobodu projevu zakotvené v čl. 10 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv (EÚLP). K zásahu do stěžovatelčina práva došlo v rámci protestu na ochranu životního prostředí, který z pozice novinářky zaznamenávala.

O co v případě šlo?

V září roku 2020 se konal protest proti těžbě uhlí poblíž lomu Vršany. Tohoto protestu se stěžovatelka jakožto novinářka účastnila, aby celý průběh pro svou novinářskou činnost zaznamenala. Část protestujících se během protestu odpojila z plánované trasy a vnikla přímo do areálu lomu, kam je stěžovatelka následovala.

Policie ČR stěžovatelku, stejně jako protestující, vyzvala k opuštění lomu, což stěžovatelka odmítla s tím, že chce na místě setrvat jako veřejná kontrola (tzv. public watchdog) a zásah policie rovněž zachytit. Policie následně stěžovatelku na základě neuposlechnutí výzvy k opuštění areálu



ESLP vydal rozsudek ve věci *Tožicková proti České republice* [1]

zajistila a celý zásah jí znemožnila dokumentovat. Zadržení dle znění rozsudku trvalo asi 2 hodiny.

Řízení před vnitrostátními soudy

Stěžovatelka proti výzvě k opuštění areálu, jejímu zajištění ze strany policie a zákazu pořizovat záznamy z jeho průběhu podala správní žalobu. O té v prvním stupni rozhodoval Městský soud v Praze, který vydání výzvy k opuštění areálu a zákaz pořizovat záznamy označil za nezákonné, samotné zajištění však shledal v souladu s právními předpisy. Ve svém rozsudku vyšel primárně z toho, že vůči výzvě k opuštění lomu platí presumpce legality, tedy že tato výzva má být považována za zákonnou, dokud nebude ve správním řízení rozhodnuto o opaku. Na základě toho by tedy samotná skutečnost, že stěžovatelka výzvu neuposlechla, oprávnila dle Městského soudu policii k zásahu, a to i v případě, kdy by novinářka věděla, že výzva v souladu se zákonem být nemůže.

Proti rozsudku Městského soudu podala stěžovatelka dovolání, které Nejvyšší soud zamítl a rozsudek Městského soudu potvrdil. Následně stěžovatelka podala ústavní stížnost. Tu však Ústavní soud v lednu 2023 pro zjevnou neopodstatněnost odmítl.

Přestože vnitrostátní soudy tedy výzvu, aby novinářka opustila areál, shledaly nezákonnou, uvedly, že to nic nemění na tom, že stěžovatelka se neuposlechnutím výzvy dopustila přestupku, což bylo zákonným důvodem pro její zajištění.

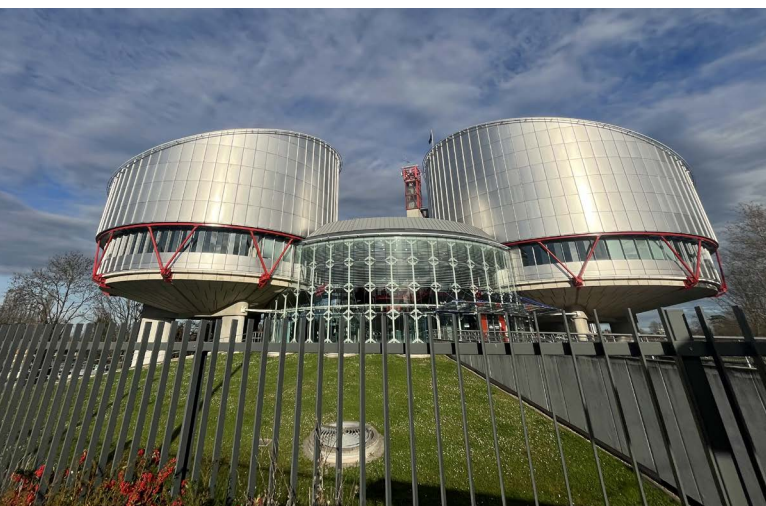
V návaznosti na vnitrostátní řízení podala v květnu 2023 novinářka stížnost k Evropskému soudu pro lidská práva, v rámci které namítala, že Česká republika porušila její právo na svobodu projevu tím, že byla policií zajištěna, což jí přímo znemožnilo vykonávat její novinářskou profesi.

Co na to Štrasburk?

ESLP ve svém rozhodnutí zdůraznil, že média hrají klíčovou roli při informování veřejnosti o tom, jak orgány veřejné správy zvládají udržování veřejného pořádku. V kontextu demonstrací je pak tato role ještě posílena, když média jakožto tzv. watchdog jsou zárukou, že veřejné orgány bude možné dohnat k odpovědnosti za jejich jednání v případech, kdy dojde k excesu. Jakýkoliv pokus o zamezení přítomnosti novinářů na demonstraci tedy má dle ESLP podléhat zvlášť důkladnému přezkumu.

Z českého zákona o policii nevyplývá, že neuposlechnutí výzvy policisty by automaticky vedlo k zajištění. Jedná se o opatření, které podléhá

ČR dle ESLP zasáhla do novinářčina práva na svobodu projevu [2]



diskreci policie. Dle ESLP tak měla policie provést individualizované posouzení – zohlednit chování stěžovatelky, to, že je novinářka, a jaký dopad bude mít zásah na její svobodu projevu. To ovšem policie neučinila. V tomto kontextu také soud zdůraznil, že bylo zřejmé, že stěžovatelka by prostor lomu opustila spolu s demonstranty, neboť jejím cílem bylo o demonstraci a o postupu policie vůči demonstrantům informovat. Její zajištění tak dle ESLP nemohlo odpovídat naléhavému společenskému zájmu a nemohlo naplnit podmínky testu proporcionality.

Účast novinářky na demonstraci jako výkon práva na svobodu projevu?

Vláda ve svém stanovisku k stížnosti namítala, že zajištění stěžovatelky pod výkon práva na svobodu projevu nespadá. V této souvislosti však ESLP upozornil na to, že zajištění de facto vyvolalo stejný účinek, jaký sledovala výzva k opuštění lomu – zabránění účasti novinářky na událostech, které v rámci policejního zásahu probíhaly, a v důsledku znemožnění shromažďování podkladů pro její novinářskou činnost.

Důsledky rozsudku pro Českou republiku

ESLP na základě výše uvedeného rozhodl, že ČR zasáhla do práva stěžovatelky na svobodu projevu a stěžovatelce přiznal náhradu nákladů řízení ve výši 3000 eur. Pro ČR je rozsudek primárně výtkem, jak v případě demonstrací k novinářům přistupovat tak, aby byla zachována všechna jejich práva a byl umožněn dohled veřejnosti nad zasahujícími státními orgány.

Zdroje

Press Release issued by the Registrar of the Court, 28. 5. 2026, ECHR 139 (2026). Dostupné zde: Zdroj: HUDOC <https://share.google/yoSYBctoADt5ChYQ>.

Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci Tožičková proti České republice, ze dne 28. května 2026, č. 21512/23, dostupné z: hudoc.echr.coe.int.

Fotografie

[1] ESLP vydal rozsudek ve věci Tožičková proti České republice. Ilustrační foto (European Court of Human Rights in Strasbourg), autor: Aneta Cermanová, 18. 12. 2024. Upraveno: oříznutí.

[2] ČR dle ESLP zasáhla do novinářčina práva na svobodu projevu. Ilustrační foto (Budova ESLP ve Štrasburku), autor: Aneta Cermanová, 18. 12. 2024. Upraveno: oříznutí.

Může členský stát EU omezit digitální služby poskytované z jiného členského státu?



Kryštof Urban

Soudní dvůr Evropské unie v úterý 16. června 2026 vydal rozsudek ve spojených věcech C-188/24 *WebGroup Czech Republic a NKL Associates* a C-190/24 *Coyote System*. Posuzoval otázku, zda členský stát Evropské unie může omezit digitální služby poskytované z jiného členského státu a za jakých podmínek mohou být provozovatelé těchto služeb odpovědní za informace, které ukládají a šíří.

Úvod aneb o co šlo

V posuzovaném případě se spornými staly dva typy opatření, prostřednictvím kterých francouzská legislativa omezuje některé digitální služby za účelem ochrany veřejného pořádku a bezpečnosti:

1. zaprvé šlo o povinnost uloženou editorům pornografických internetových stránek zavést systém ověřování věku uživatelů, aby byl nezletilým osobám znemožněn přístup k těmto obsahům; a
2. zadruhé šlo o zákaz šíření informací o některých silničních kontrolách poskytovateli služeb podpory řízení prostřednictvím geolokace, přičemž tyto informace do systému vkládali uživatelé.

České společnosti WebGroup Czech Republic a NKL Associates, editoři pornografických internetových stránek, a francouzská společnost Coyote System, poskytovatel služeb podpory řízení, napadly tato opatření před francouzskou Státní radou (*Conseil d'État*).^[1]

Tyto společnosti zejména namítaly, že napadená opatření porušují zásadu „země původu“ stanovenou ve směrnici o elektronickém obchodu^[2], jejímž cílem je mimo jiné zajistit volný pohyb služeb informační společnosti v rámci Evropské unie. Podle zásady země původu, která v této ob-



SDEU se vyjádřil k omezení digitálních služeb [1]

lasti zavádí vzájemné uznávání mezi členskými státy, služby spadající do „koordinované oblasti“ podléhají pouze právu členského státu, v němž je poskytovatel služeb usazen.^[3] Francouzská Státní rada předložila žádost o rozhodnutí o předběžné otázce Soudnímu dvoru Evropské unie (SDEU).

Odpověď SDEU na předběžnou otázku: ano, ale...

SDEU nejprve konstatoval, že sporná opatření spadají do koordinované oblasti. Následně se SDEU věnoval hlavní otázce, zda členský stát může omezit digitální služby poskytované z jiného členského státu. Konstatoval, že v systému směrnice o elektronickém obchodu povinnosti a zákazy obdobné sporným opatřením spadají v zásadě pouze pod pravomoc členského státu EU, v němž jsou dotčení poskytovatelé služeb usazeni. Proto skutečnost, že Francie dotčená opatření uplatňuje vůči poskytovatelům usazeným v jiných členských státech, představuje omezení volného pohybu služeb. Tato opatření však mohou být dle SDEU v konkrétních případech přijata za dodržení hmotných i procesních podmínek stanovených směrnici.

Členský stát může uložit poskytovatelům usazeným v jiných členských státech povinnost zavést systém ověřování věku z důvodu veřejného pořádku. Může také zakázat z důvodu veřejné bezpečnosti další šíření informací týkajících se



Členský stát může omezit digitální služby poskytované z jiného členského státu [2]

některých silničních kontrol na svém území. Zároveň se musí jednat o opatření přiměřená s ohledem na vytyčené cíle. SDEU ve vztahu ke sporným opatřením dále dospěl k závěru, že se tato opatření týkají určitých služeb informační společnosti, jimiž jsou skutečně dotčeny uvedené cíle a konkretizují je individuální rozhodnutí s výzvou ke splnění povinnosti či se zákazem přijatá na základě vnitrostátních právních předpisů. Nejde-li však o výjimečnou (naléhavou) situaci, je před přijetím takových opatření třeba požádat členský stát EU, v němž je dotčený poskytovatel usazen, aby sám přijal vhodná opatření. Rovněž musí úmysl přijmout tato opatření oznámit Evropské komisi a tomuto členskému státu.

Lze tedy shrnout, že s výhradou dodržení všech uvedených podmínek členský stát EU může omezit digitální služby poskytované z jiného členského státu. V posuzovaném případě to znamená, že může poskytovatelům služeb informační společnosti usazeným v jiných členských státech uložit

povinnost zavést systém ověřování věku k tomu, aby byl nezletilým osobám znemožněn přístup k jejich pornografickým internetovým stránkám. Může jim také zakázat, aby v rámci svých služeb podpory řízení prostřednictvím geolokace dále šířili informace týkající se některých silničních kontrol.

Zproštění odpovědnosti

Nakonec se SDEU vyjádřil k otázce, za jakých podmínek lze provozovatele služby informační společnosti zprostit odpovědnosti za ukládání a šíření informací poskytnutých uživateli.

SDEU rozhodl, že pokud tento provozovatel určí prostřednictvím algoritmu podmínky, způsob a šíření ukládaných informací a tyto informace kontroluje, nemůže být zproštěn odpovědnosti za jejich další šíření. V takové situaci totiž nemá postavení tzv. poskytovatele „hostingu“, který

je v zásadě zproštěn odpovědnosti za informace ukládané na žádost uživatele za podmínky, že nesmí o těchto informacích vědět ani je kontrolovat. Avšak i pouhým poskytovatelům „hostingu“ může být zakázáno další šíření informací týkajících se některých silničních kontrol z důvodů veřejného pořádku, bezpečnosti nebo zabezpečení.

Závěrem

Rozsudek SDEU přináší několik důležitých praktických závěrů. Především potvrzuje, že zásada země původu zůstává základním pravidlem pro volný pohyb služeb informační společnosti, avšak není absolutní. Členské státy mohou ve výjimečných a řádně odůvodněných případech zasáhnout proti poskytovatelům usazeným v jiném členském státě, pokud sledují legitimní cíle, jako je ochrana veřejného pořádku či bezpečnosti, a pokud jejich opatření jsou přiměřená a individualizovaná. Současně musí být respektovány procesní záruky – zejména povinnost předběžné komunikace s členským státem původu a oznámení Komisi, nejde-li o naléhavou situaci.

Rozsudek rovněž zdůrazňuje limity odpovědnosti poskytovatelů digitálních služeb. Pokud provozovatel aktivně určuje podmínky a způsob šíření informací prostřednictvím algoritmů, nemůže se dovolávat režimu hostingu a zproštění odpovědnosti. To posiluje požadavek transparentnosti a obezřetnosti při nakládání s uživatelským obsahem, zejména pokud může mít dopad na veřejnou bezpečnost.

Do budoucna lze očekávat, že členské státy budou muset své zásahy vůči přeshraničním digitálním službám pečlivě odůvodňovat a strukturovat tak, aby obstály v testu proporcionality a procesní korektnosti. Pro poskytovatele digitálních služeb to znamená nutnost sledovat nejen právo státu usazení, ale i potenciální regulační zásahy v jiných členských státech, zejména v oblastech citlivých z hlediska veřejného pořádku či bezpečnosti.

Poznámky

- [1] V České republice je ekvivalentem Státní rady jakožto nejvyšší správní soudní instance Nejvyšší správní soud.
- [2] Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/31/ES ze dne 8. června 2000 o některých právních aspektech služeb informační společnosti, zejména elektronického obchodu, na vnitřním trhu (směrnice o elektronickém obchodu).
- [3] Koordinovaná oblast odpovídá požadavkům stanoveným právními řády členských států pro poskytovatele služeb informační společnosti nebo pro služby informační společnosti, bez ohledu na to, zda mají obecnou povahu, či zda byly pro ně zvláště určené.

Zdroje

Soudní dvůr Evropské unie (2026). Rozsudek SDEU ve spojených věcech C-188/24 *WebGroup Czech Republic a NKL Associates* a C-190/24 *Coyote Systém* ze dne 16. června 2026. Dostupné z: https://infocuria.curia.europa.eu/tabs/jurisprudence?sort=DOC_DATE-DESC&searchTerm=%22C-188%2F24%22&publishedID=C-188%2F24.

Soudní dvůr Evropské unie (2026). Rozsudek: C-188/24 *WebGroup Czech Republic a NKL Associates* a C-190/24 *Coyote Systém*. Aktualita. Dostupné z: https://curia.europa.eu/site/jcms/pl_1000084528/cs/rozsudek-c-188/24-webgroup-czech-republic-a-nkl-associates-a-c-190/24-coyote-system.

Soudní dvůr Evropské unie (2026). Tisková zpráva č. 87/26 ze dne 16. června 2026. Dostupné z: <https://curia.europa.eu/site/upload/docs/application/pdf/2026-06/cp260087cs.pdf>.

Fotografie

- [1] SDEU se vyjádřil k omezení digitálních služeb. Ilustrační foto (Flags of CoE), autor: Aneta Cermanová, 18. 12. 2024.
- [2] Členský stát může omezit digitální služby poskytované z jiného členského státu. Ilustrační foto, autor: Tomáš Ópat, 1. 12. 2025. Upraveno: oříznutí.

Aktuality sekce Evropský systém ochrany lidských práv



Adéla Krejčířová

Evropská komise reagovala na iniciativu, která se snaží zakázat konverzní praktiky

V půlce května Komise odpověděla na občanskou iniciativu, která se týká zákazu konverzních praktik zaměřených na queer lidi s cílem změnit nebo potlačit jejich sexuální orientaci a genderovou identitu. Konverzní praktiky způsobují dlouhodobé psychické i fyzické následky. Tyto praktiky se také zakládají na nepravdivém a diskriminujícím předpokladu, že jsou queer lidé nemocní.

Komise se proto rozhodla, že přijme doporučení, ve kterém vyzve členské státy EU, aby konverzní praktiky zakázaly. Doporučení by Komise měla vydat v roce 2027 spolu s dalšími opatřeními.

Jedná se pouze o částečné vítězství, neboť iniciativa usilovala o to, aby EU závazně zakázala konverzní praktiky. Konkrétně žádala, aby Komise navrhla směrnici, která by konverzní praktiky přidala na seznam trestných činů. Nebo aby změnila směrnici o rovnosti a přidala do ní zákaz konverzních praktik.

Evropská komise vytvořila Pakt pro Středomoří

Komise navrhla pakt (*Pakt pro Středomoří - jedno moře, jeden pakt, jedna budoucnost*), kterým chce rozvíjet hlouběji integrovaný, odolnější a bezpečnější středomořský prostor.

Středomoří je důležitým mostem mezi třemi kontinenty. Současná globální i regionální situace vyžaduje užší politické vztahy a posílené partnerství. Podle Komise je pakt příležitostí pro vytváření nových zásadních vztahů a pro zdůraznění unijního závazku k míru, bezpečnosti a mezinárodnímu řádu založenému na pravidlech.

Pakt vznikl po rozsáhlém procesu konzultací s deseti partnery z jižního Středomoří, členskými státy EU, Evropským parlamentem, Evropským



Evropská komise reagovala na iniciativu, která se snaží zakázat konverzní praktiky [1]

hospodářským a sociálním výborem, Výborem regionů, sousedními zeměmi mimo EU, agenturami OSN a dalšími mezinárodními organizacemi.

ESLP rozhodl, že Ukrajina porušila článek 3 Úmluvy

V případě *Kovalenko proti Ukrajině* stěžovatel namítal porušení čl. 3 Úmluvy. Stěžovatel utrpěl zranění [1] od policistů, kteří byli mimo službu. ESLP shledal, že policisté vykonávali policejní pravomoc a jednali způsobem, který byl v souladu s jejich služebním postavením. ESLP nicméně shledal, že použití jejich fyzické síly nebylo nezbytně nutné. Také ESLP dospěl k závěru, že stát nesplnil svou pozitivní povinnost a efektivně incident nevyšetřil.



Evropská komise vytvořila Pakt pro Středomoří [2]

ESLP rozhodl, že vyšetřování nebylo dostatečné, protože se policejní orgány dopustily několika pochybení. Ta spočívala v tom, že výpovědi stěžovatele, která se neshodovala s výpověďmi policistů, nebyla věnována náležitá pozornost. Dále šest let orgány odmítaly vyšetřit stěžovatelovo zranění. ESLP také došel k závěru, že jednání policistů nebylo nezbytně nutné a nepředstavovalo zákonné použití síly.

Ukrajina proto porušila jak hmotněprávní, tak procesněprávní aspekty čl. 3 Úmluvy.

Poznámka

[1] Úder teleskopickým obuškem do hlavy.

Zdroje

Evropská komise. (2026, květen). Komise odpověděla na evropskou občanskou iniciativu ohledně zákazu konverzních praktik [tisíková zpráva]. Dostupné z https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_26_1070.

Evropská občanská iniciativa. (2024). Zákaz konverzních praktik v Evropské unii. Dostupné z https://citizens-initiative.europa.eu/initiatives/details/2024/000001_cs.

Evropská komise. (2026). The Pact for the Mediterranean One Sea, One Pact, One Future. Dostupné z <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:52025JC0026>.

Evropský soud pro lidská práva. (2026). Rozsudek ze dne 28. května 2026 ve věci Kovalenko proti Ukrajině. Dostupné z <https://hudoc.echr.coe.int/?i=001-250211>.

Fotografie

[1] Evropská komise reagovala na iniciativu, která se snaží zakázat konverzní praktiky. Ilustrační foto, autor: Tomáš Opat, 1. 12. 2025.

[2] Evropská komise vytvořila Pakt pro Středomoří. Ilustrační foto, autor: Tomáš Opat, 1. 12. 2025. Upraveno: oříznutí.

3) Mezinárodní politika, byznys a lidská práva



Vedoucí sekce: Michaela Luzio Stenzel a Radek Tesař

Ochrana zdravotní péče v ozbrojených konfliktech selhává



Kristýna Sýkorová

Ačkoliv mezinárodní humanitární právo striktně chrání zdravotnická zařízení i personál, útoky na ně se stávají běžnou taktikou v moderních ozbrojených konfliktech. Deset let od přijetí klíčové rezoluce OSN statistiky místo zlepšení ukazují alarmující nárůst násilí, což má fatální dopady na přežití civilního obyvatelstva. Podle expertů přitom nejsou problémem zákony, ale účelová dezinterpretace práva a častá selhání mezinárodní politické scény potrestat viníky.

Právní rámec a jeho nedodržování

Mezinárodní humanitární právo historicky poskytuje ucelený rámec pro ochranu zdravotnického personálu a civilní infrastruktury. Základním principem je pravidlo, které nařizuje respektování a ochranu zdravotnických jednotek za všech okolností. Úmyslné cílení na tato chráněná zařízení a jejich personál je podle mezinárodního práva klasifikováno jako válečný zločin.

Navzdory této ukotvené právní ochraně ukazují aktuální data, že ochrana systematicky selhává napříč globálními konflikty. Například Safeguarding Health in Conflict Coalition (SHCC) eviduje pro rok 2024 nárůst útoků. V uvedeném období došlo ke 3 623 útokům na zdravotnická zařízení v 36 zemích světa. Nárůst byl způsoben především intenzivním násilím v Pásmu Gazy, Súdánu, na Ukrajině, v Myanmaru a Libanonu.

Rozsah tohoto systémového selhání podtrhují i statistiky z roku 2025, kdy bylo ve 33 státech zdokumentováno 2 546 incidentů, při kterých bylo poškozeno či zničeno 790 zdravotnických



Budova OSN v Ženevě [1]

zařízení a přímo usmrceno 455 zdravotníků. Tyto útoky přestávají být ojedinělými incidenty a stávají se spíše běžnou součástí moderních válečných operací.

Deset let od přijetí rezoluce OSN č. 2286

V květnu 2016 přijala Rada bezpečnosti OSN jednomyslně rezoluci č. 2286 na ochranu zdravotníků, humanitárních pracovníků a zdravotnických zařízení v ozbrojených konfliktech. Její podstatou je odsouzení útoků na lékařská zařízení a požadavek, aby členské státy posílily i ochranná opatření.

O deset let později však analytici, především z Human Rights Watch (HRW) či Lékařů bez

hranic (MSF) nebo Mezinárodního výboru Červeného kříže (ICRC), upozorňují, že většina těchto diplomatických a právních závazků zůstala převážně nenaplněna. Namísto očekávaného zlepšení se násilí proti humanitární a zdravotnické infrastruktuře ve světě naopak zintenzivnilo.

Situace, která před deseti lety vedla Radu bezpečnosti k přijetí rezoluce, se v současnosti nezlepšuje. Státy selhávají v implementaci konkrétních kroků, ke kterým je rezoluce zavazuje. Jako příklad lze uvést postup Ruské federace, která pomocí opakovaného uplatnění práva veta v Radě bezpečnosti OSN zablokovala snahy o předání vyšetřování situace v Sýrii Mezinárodnímu trestnímu soudu.

Impulzem ke změně by se mohly stát aktuální diplomatické iniciativy spojené s nedávným výročím rezoluce. Během něj proběhlo mimořádné zasedání Rady bezpečnosti OSN, kde více než třicet států apelovalo na nutnost jejího okamžitého oživení.

Návrh mimo jiné obsahuje zřízení zcela nové funkce speciálního zpravodaje OSN pro ochranu zdravotní péče. Požaduje dále, aby jednotlivé státy přijaly časově ohraničené národní akční plány, které by zajistily přesun povinností, vyplývajících z rezoluce z roviny teoretických mezinárodních deklarací přímo do závazné praxe.

Přímé a sekundární dopady na zdravotnické systémy

Nedostatečná ochrana zdravotnického systému přináší zásadní důsledky pro celkovou stabilitu a přežití dotčeného obyvatelstva. Pětiletý výzkum projektu “Researching the Impact of Attacks on Health Care” ukazuje, že ztráta medicínských kapacit nejen zvyšuje přímé oběti na životech, ale nutí pacienty odkládat léčbu. To prokazatelně zvyšuje i úmrtnost nepřímo spojenou s konflikty.

V Pásmu Gazy vedly intenzivní útoky k naprostému strukturálnímu zhroucení tamní nemocniční infrastruktury. Zprávy HRW dokládají, že destrukce sanitačních systémů zde napomohla masivnímu šíření infekčních nemocí. Podobně tragická situace je i v Súdánu, kde musela organizace MSF kvůli ozbrojeným útokům uzavřít svou

nemocnici v Dárfúru i přes nezbytnost pomoci z důvodu smrtící epidemie cholery.

Ozbrojené frakce často blokují transport nezbytného zdravotnického materiálu a ztěžují mobilitu nasazených humanitárních týmů. Bezpečnostní rizika navíc nutí organizace k omezování nebo úplnému přerušení provozu. To dle analýz Insecurity Insight a SHCC vedlo v konfliktních oblastech k okamžité redukci základních zdravotních služeb až o 70 procent.

Proč ochrana zdravotní péče v konfliktech selhává?

Příčinou tohoto strukturálního selhání je podle expertů cílené obcházení mezinárodního humanitárního práva ze strany zúčastněných aktérů. Státní i nestátní ozbrojené skupiny často využívají účelový výklad zavedených pravidel k ospravedlnění svých útoků.

Jedná se například o izraelské ozbrojené síly, které útoky na zdravotnická zařízení obhajují tvrzením, že hnutí Hamás využívá nemocnice a tunely pod nimi k vojenským operacím. Tato zařízení podle jejich výkladu ztrácejí speciální ochranu a stávají se legitimními vojenskými cíli.

Tímto vzniká nebezpečný prostor pro ospravedlnění vlastních taktických operací. S tím souvisí i další zásadní problém, a to globální deficit reálné odpovědnosti a efektivních vymáhacích mechanismů.

Stávající mezinárodní mechanismy nedisponují dostatečně silnými nástroji pro nezávislé vyšetřování, což vede k tomu, že doložené zločiny podle mezinárodního práva zůstávají zcela nepotrestány. Pokud za porušení práva nenásledují konkrétní sankce, ztrácejí přijaté diplomatické rezoluce svůj odstrašující účinek a násilí vůči zdravotníkům se stává normalizovanou taktikou.

Významný vliv má na toto selhání rovněž charakter moderních konfliktů, které se dnes ve velké míře odehrávají přímo v hustě osídlených městských oblastech. Nasazení výbušných zbraní se širokým účinkem a využívání ozbrojených dronů způsobuje masivní a plošnou destrukci civilní infrastruktury.

MSF nebo ICRC se shodují, že stávající situace nepředstavuje mezeru v zákonech, ale absolutní selhání politické vůle. Světové mocnosti poskytují vojenskou podporu, prodávají zbraně nebo setrvalé poskytují politické krytí. Často nedokáží či nechťejí tuto pomoc podmínit přísným respektováním mezinárodního humanitárního práva.

Poznámka

- [1] Normy vycházejí především ze Ženevských úmluv a jejich dodatkových protokolů.

Zdroje

- Český červený kříž. (2017, červen). 40 let Protokolů k Ženevským úmluvám. Dostupné z <https://www.cervenykriz.eu/aktuality/40-let-protokolu-k-zenevskym-umluvam>.
- European External Action Service. (2026). EU Statement – UN Security Council Arria-formula meeting: Protecting Medical Care in Conflict Amid Evolving Threats. Dostupné z https://www.eeas.europa.eu/delegations/un-new-york/eu-statement-%E2%80%93-un-security-council-arria-formula-meeting-protecting-medical-care-conflict-amid_en.
- Gavi, the Vaccine Alliance. (2026). War's public health impacts are vast – tallying them is difficult. Dostupné z <https://www.gavi.org/vaccineswork/wars-public-health-impacts-are-vast-tallying-them-difficult>.
- Health and Human Rights Journal. (2021). Five Years After Security Council's Resolution to Protect Health Care in Conflict: Still at Zero. Dostupné z <https://www.hhrjournal.org/2021/06/29/five-years-after-security-councils-resolution-to-protect-health-care-in-conflict-still-at-zero/>.
- Health Policy Watch. (2026). Attacks On Healthcare: Devastating New Norm As Hotspots Like Sudan Are Overlooked. Dostupné z <https://healthpolicy-watch.news/attacks-on-healthcare-escalating-crisis/>.
- Médecins Sans Frontières Canada. (2026). UNSCR 2286: A Decade of Broken Promises on the Protection of Health Care in Conflict. Toronto, Kanada. MSF. Dostupné z https://www.doctor-withoutborders.ca/wp-content/uploads/2026/03/MSF-Canada-UNSCR-2286-policy-brief_FINAL.pdf.
- Ministerstvo zdravotnictví ČR. (2026). Krizové řízení ve zdravotnictví. Praha, ČR. Ministerstvo zdravotnictví ČR. Dostupné z <https://mzd.gov.cz/wp-content/uploads/2026/01/Krizove-rizeni-ve-zdravotnictvi.pdf>.
- Permanent Mission of Denmark to the UN. (2026, květen). 05.05.2026 Arria Formula Meeting: A Decade of Resolution 2286. Dostupné z <https://dkonunsc.dk/statements/05052026-a-decade-of-resolution-2286-protecting-medical-care-in-conflict-amid-evolving-threats/>.

- Physicians for Human Rights. (2025). Attacks on Health Care in War Zones at All-Time High in 2024: Safeguarding Health in Conflict Coalition (SHCC). Dostupné z <https://phr.org/news/attacks-on-health-care-in-war-zones-at-all-time-high-in-2024-safeguarding-health-in-conflict-coalition-shcc/>.
- Safeguarding Health in Conflict Coalition. (2025). Care in the Crosshairs: Violence Against Health Care in Conflict 2025. Dostupné z <https://reliefweb.int/report/world/care-crosshairs-violence-against-health-care-conflict-2025>.
- Safeguarding Health in Conflict Coalition. 2014 – 2024 Reports. Dostupné z <https://safeguarding-health.com/archived-reports-2014-2021/>.
- Security Council Report. (2026, květen). Protection of Civilians: Arria-formula Meeting on the Protection of Medical Care in Armed Conflict. Dostupné z <https://www.securitycouncilreport.org/whatsinblue/2026/05/protection-of-civilians-arria-formula-meeting-on-the-protection-of-medical-care-in-armed-conflict.php>.
- World Health Organization. (2021). Attacks on Health Care Three-year analysis of SSA data (2018-2020). Dostupné z [https://www.who.int/data/stories/attacks-on-health-care-three-year-analysis-of-ssa-data-\(2018-2020\)](https://www.who.int/data/stories/attacks-on-health-care-three-year-analysis-of-ssa-data-(2018-2020)).
- World Health Organization. (2025). Health systems recovery in emergencies: European experience and guide. Dostupné z <https://applications.emro.who.int/docs/Health-systems-recovery-eng.pdf>.
- World Health Organization. (2026, duben). After three years of conflict, Sudan faces a deeper health crisis. Dostupné z <https://www.who.int/news/item/14-04-2026-after-three-years-of-conflict-sudan-faces-a-deeper-health-crisis>.

Fotografie

- [1] Budova OSN v Ženevě, autor: Michaela Luzio Stenzel, 2025.

Aktuality sekce Mezinárodní politika, byznys a lidská práva



Madlen Seibertová

Humanitární krize na Kubě se dále prohlubuje

Začátkem roku uvalila Trumpova administrativa na Kubu palivovou blokádu a přísnější sankce. Země kvůli tlaku USA čelí od té doby prohlubující se humanitární krizi. Kubánce sužují výpadky elektřiny, nedostatek paliva i vody, kolabující zdravotnictví a ekonomika. Navíc je ochromen klíčový turistický sektor a naděje na zlepšení jsou v nedohlednu.

Navzdory rostoucímu napětí si kubánská vláda udržuje moc a pod hrozbou represí omezuje veřejný nesouhlas. USA hájí své kroky tím, že představitelé Kuby porušují lidská práva, vězní své odpůrce a udržují ekonomický systém, který vrhá miliony lidí do chudoby. OSN nicméně uvádí, že Trumpova opatření jsou protiprávní a porušují lidská práva.

Havana nyní obviňuje USA z přípravy invaze. Trump původně upřednostňoval ekonomický tlak, ovšem poté, co toto úsilí nevedlo k pádu tamní vlády, možnost útoku sám připustil. Pentagon už také rozmístil vojenské síly potřebné k útoku, které jsou připraveny i na svržení havanského vedení. Nelze tak vyloučit, že USA vstoupí do třetího mezinárodního konfliktu.

Podle webu Politico v květnu vpluly do Karibiku válečné lodě s možností odpalu přesných raket na pozemní cíle. Server dále uvádí, že už měsíce krouží kolem Kuby pokročilé drony a průzkumná letadla. Posádkám USA ale podle něj dochází čas i síly kvůli paralelní válce v Íránu a dlouhému nasazení lodí na moři. Kdy utrpení Kubánců skončí, zůstává nejasné.

V Albánii se protestuje proti výstavbě luxusních resortů

Od přelomu května a června letošního roku v Albánii sílí protesty proti rozhodnutí vlády o schválení plánů na výstavbu luxusních resortů a vil na



Albánský ostrov Sazan je chráněnou oblastí s unikátní přírodou [1]

neobydleném ostrově Sazan. Jedná se o bývalou vojenskou základnu z doby komunismu v chráněné krajinné oblasti okolo laguny Narta. Sídla pro bohaté zde plánuje vystavět zeť amerického prezidenta Donalda Trumpa Jared Kushner.

Demonstranti ovšem upozorňují na poškození přírodní rezervace, která patří k nejcenějším biodiverzitním oblastem v zemi a žijí v ní vzácní tuleni středomořští nebo mořské želvy. Je také důležitou zastávkou pro více než 200 druhů stěhovavých ptáků, například pro růžové plameňáky. Proto se těmto protestům také začalo přezdívat „plameňáková revoluce“.

Veřejný odpor ještě zesílilo zveřejnění záběrů na buldozery připravující stavbu na pláži, na níž je přístup blokován ostnatým drátem. Začaly se objevovat výzvy k rezignaci dlouholetého albánského socialistického premiéra Edi Ramy. Dále protestující volají po zrušení projektu, navrácení půdy a objasnění nejasností.

Proti projektu se vyslovilo víc než čtyřicet ekologických uskupení a v petici více než 60 tisíc lidí. Premiér nicméně prohlásil, že dokud bude v čele vlády, investice nezastaví. Podle serveru France24 zvláštní prokuratura pro boj proti korupci a organizovanému zločinu zahájila vyšetřování projektu.

Sexuální násilí jako zbraň v ozbrojených konfliktech: počet případů roste

Znásilnění, sexuální otroctví nebo únosy jsou stále využívány jako válečná zbraň. V loňském roce

se počet sexuálního násilí spojeného s konflikty oproti předešlému roku zdvojnásobil na 9 788 zaznamenaných případů. Nejvíce jich připadá na Afriku, jihovýchodní Asii, Karibik a Evropu.

Sexuální násilí drtivou většinou cílilo na ženy a dívky. Nevyhlo se ale ani mužům a chlapcům, nejčastěji v detenčních zařízeních a jako forma mučení. Zvýšenému riziku čelili také lidé LGB-TQI+. Násilí bylo zaznamenáno i na osobách se zdravotním postižením. Oběti byly ve věkovém rozmezí od jednoho roku do sedmdesáti let.

Zdokumentováno bylo 62 pachatelů systematického sexuálního násilí ze stran nestátních aktérů. Nově do seznamu přibýly tři ozbrojené skupiny působící v Demokratické republice Kongo. Přibýly ale také dva státní subjekty, a to ruské a izraelské ozbrojené a bezpečnostní síly, které byly již loni upozorněny na potenciální zařazení na seznam v dalším vykazovaném období

Zvláštní zástupkyně OSN pro otázky sexuálního násilí v konfliktech Pramila Pratten uvádí, že výše uvedená čísla pouze odráží prohlubující se globální trend a skutečný počet případů je mnohem vyšší. Na rostoucí problém má vliv zvyšující se nestabilita, nucené vysídlování, snižující se pomoc pro přeživší, ale i široká dostupnost ručních palných zbraní.

Zdroje

- Sherwood, D. (2026, červen). How Cubans keep going, despite US pressure and fuel blockade. *Reuters*. Získáno z <https://www.reuters.com/world/americas/how-cubans-keep-going-despite-us-pressure-fuel-blockade-2026-06-03/>.
- Nekola, O. & Machorek, M. (2026, květen). Na Kubě dochází už i pitná voda. USA pokračují v ekonomickém nátlaku. *ČT24*. Získáno z <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/svet/na-kube-dochazi-uz-i-pitna-voda-usa-pokracuji-v-ekonomickem-natlaku-374038>.
- McLeaery, P. (2026, květen). Pentagon puts building blocks in place for Cuba invasion. *Politico*. Získáno z <https://www.politico.com/news/2026/05/27/cuba-us-military-attack-00938740>.
- Jamal, U. (2026, červen). Kushner Island? Why a planned resort has provoked protests in Albania. *Al Jazeera*. Získáno z <https://www.aljazeera.com/news/2026/6/5/why-the-kushners-plan-to-build-an-albanian-resort-has-sparked-protests>.
- Novotný, J. et al. (2026, červen). V Albánii pokračovaly protesty proti výstavbě luxusního resortu Trumpova zete. *ČT24*. Získáno z <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/svet/v-albani-pokracovaly-protesty-proti-vystavbe-luxusniho-resortu-trumpova-zete-374258>.



Oblast pro stavbu rezortů je důležitou zastávkou pro mnoho stěhovavých ptáků [2]

Taylor, A. (2026, červen). Albania's growing 'flamingo revolution' targets Jared Kushner resort. *Politico*. Získáno z <https://www.politico.eu/article/jared-kushner-resort-albania-flamingo-revolution-protest/>.

Conflict-related sexual violence cases more than doubled in 2025, UN warns (2026, květen). *UN News*. Získáno z <https://news.un.org/en/story/2026/05/1167603>.

Fotografie

- [1] Albánský ostrov Sazan je chráněnou oblastí s unikátní přírodou, autorka: Madlen Seibertová, 2023, zdroj: vlastní archiv autorky.
- [2] Oblast pro stavbu rezortů je důležitou zastávkou pro mnoho stěhovavých ptáků, autorka: Madlen Seibertová, 2023, zdroj: vlastní archiv autorky.

4) Česká republika a lidská práva



Vedoucí sekce: Livia Ivánková a Sára Aiblová

Uplatní se presumpce nevinny i v případě zvlášť závažného zločinu?



Jonáš Hodaň

Nejen každý právník, ale snad i mnoho laiků má jasno, že je nutné trvat na uplatnění zásady presumpce nevinny na všechny trestné činy, jakkoliv se jeví zavrženíhodně. Lze se ovšem tázat, zdali tomu tak je v praxi vždy? Právě této problematice se věnoval Ústavní soud ve svém nedávném rozhodnutí.

Rozsudkem Okresního soudu v Ústí nad Orlicí byl stěžovatel uznán vinným ze spáchání zvlášť závažného zločinu znásilnění dle § 185 odst. 1 a odst. 2 písm. a) trestního zákoníku (ve znění do 31. 12. 2024). Za to byl odsouzen k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v délce trvání čtyř let. Současně mu byla uložena povinnost nahradit poškozené nemajetkovou újmu ve výši 90 000 Kč.

Uvedeného se měl dopustit na poškozené, kterou měla jeho partnerka od dětství v péči. Od roku 2010 do roku 2022 měl s poškozenou na různých místech vykonat soulož a jiné sexuální praktiky. Poškozená mu měla opakovaně sdělovat svůj nesouhlas a odstrkovat jej rukama.

To vše měl stěžovatel činit při vědomí poruchy osobnosti a sníženého intelektu poškozené, která podle závěrů obecných soudů nebyla schopna „ve většině případů“ projevit důrazný nesouhlas ani se účinně bránit. V jednom případě ji měl ke styku dokonce donutit násilím.

Stěžovatel neuspěl ani s odvoláním, ani s dovoláním, a proto se obrátil na Ústavní soud.

Presumpce nevinny v teorii

Ústavní soud nejdříve připomněl, že zásada presumpce nevinny představuje jeden ze základních



Alegorie Spravedlnosti při vstupu do Ústavního soudu [1]

pilířů trestního procesu. Je garantována čl. 40 odst. 2 Listiny základních lidských práv a svobod i čl. 6 odst. 2 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Její podstata je jednoduchá – na každého, proti komu je vedeno trestní řízení, je třeba pohlížet jako na nevinného, dokud jeho vina není pravomocně prokázána zákonným způsobem.

Tím je určeno rozložení důkazního břemene v trestním řízení. Je výlučně na státu, aby prokázal vinu obžalovaného. Obžalovaný není povinen prokazovat svou nevinu ani vyvracet jednotlivá tvrzení obžaloby. V řízení může zůstat zcela pasivní.

S presumpcí nevinny také úzce souvisí zásada in dubio pro reo – v pochybnostech ve prospěch ob-

viněného. Odsuzující rozsudek může být založen pouze na skutkovém stavu, který byl prokázán bez rozumných pochybností. Pokud ani po provedení všech dostupných důkazů nelze důvodné pochybnosti rozptýlit, nesmí být rozhodnuto v neprospěch obžalovaného.

Ústavní soud současně zdůraznil, že se tato východiska uplatní u všech trestných činů bez rozdílu, včetně trestných činů sexuální povahy.

Když soud uvěří jen jedné straně

Podle Ústavního soudu obecné soudy některé důkazy hodnotily jednostranně, případně se s nimi nevypořádaly vůbec. Výsledkem pak bylo nepřesvědčivé odůvodnění, proč byla jedna skutková verze přijata jako pravdivá a druhá odmítnuta.

Ústavní soud upozornil například na výpověď nevlastní matky poškozené. Ta popsala událost z roku 2011, při níž měla poškozená sama iniciovat sexuální kontakt se stěžovatelem. Okresní soud tuto výpověď prakticky odmítl pouze s odkazem na to, že odporuje výpovědi poškozené. Takový přístup však podle Ústavního soudu nepostačuje. Soud se měl podrobněji zabývat tím, proč považuje jednu výpověď za věrohodnější než druhou, zejména když některé okolnosti naopak korespondovaly s obhajobou stěžovatele.

Obdobně Ústavní soud kritizoval odmítnutí dalších navržených důkazů. Odvolací soud například neprovedl výslech svědkyně, které měla poškozená údajně sdělit, že to se stěžovatelem „přehnal“. Samotné toto konstatování samozřejmě ještě neprokazuje nepravdivost obvinění. Mohlo však představovat důležitý aspekt v rámci celkového skutkového děje.

Nebezpečí stereotypů při rozhodování

Dále odvolací soud argumentoval mimo jiné tím, že se nelze logicky domnívat, že by poškozená mohla mít zájem o sexuální styk se stěžovatelem, který byl přibližně o třicet let starší a byl partnerem její matky.

Ústavní soud takovou argumentaci jednoznačně odmítl. Rozhodování o vině nelze stavět na před-

stavách o tom, kdo může nebo nemůže být pro jiného sexuálně přitažlivý. Takové úvahy nejsou výsledkem dokazování, ale vycházejí ze společenských stereotypů. Přitom právě individuální okolnosti každého případu mohou být podstatně složitější, než jak naznačuje obecná životní zkušenost.

Podobně kriticky Ústavní soud hodnotil morali-
zující úvahy odvolacího soudu, který stěžovateli vytýkal, že ve své obhajobě nevidí morální problém v dobrovolném sexuálním vztahu s dcerou své partnerky. Ačkoli lze takové jednání považovat za společensky nepřijatelné, úkolem trestního soudu není hodnotit morálku obžalovaného. Posuzuje výhradně to, zda byly naplněny zákonné znaky trestného činu.

Nepřesný popis skutku

Významnou výtkou Ústavního soudu byla také samotná formulace skutkové věty odsuzujícího rozsudku. Okresní soud uvedl, že stěžovatel vykonával s poškozenou „nejméně deset“ souloží a v neurčeném počtu případů další sexuální praktiky, aniž jednotlivé skutky blíže časově nebo skutkově konkretizoval. Jednání přitom mělo probíhat v období přibližně dvanácti let.

Takto formulovaný skutek podle Ústavního soudu neumožňuje dostatečně posoudit, které konkrétní okolnosti soud považoval za prokázané a jak dospěl k závěru o naplnění jednotlivých znaků skutkové podstaty. Současně znesnadňuje přezkum správnosti právní kvalifikace i posouzení, zda šlo skutečně o pokračování v trestném činu, nebo o více samostatných skutků, které by bylo třeba od sebe odlišit.

Bezbrannost nelze předpokládat

Obecné soudy dovodily bezbrannost poškozené především ze závěrů o její poruše osobnosti, nižším intelektu a zvýšené ovladatelnosti. Ústavní soud však upozornil, že tyto charakteristiky samy o sobě ještě neznamenají naplnění zákonného znaku bezbrannosti.

Judikatura Nejvyššího soudu dlouhodobě vychází z toho, že bezbrannost představuje konkrétní stav, kdy oběť není schopna projevit svou vůli



Presumpce nevinoty patří mezi základní zásady trestního procesu [2]

nebo se účinně bránit. Nestačí proto obecně konstatovat určitou psychickou zranitelnost. Je třeba přesvědčivě vysvětlit, jak se právě tato zranitelnost projevila při jednotlivých skutkových dějích a zda byla přítomna v době konkrétního útoku.

V posuzované věci navíc soudy samy připustily, že v některých případech poškozená odpor projevila dokázala a stěžovatel její nesouhlas respektoval. O to důležitější bylo vysvětlit, proč měla být v jiných situacích považována za bezbrannou a zda si této skutečnosti mohl být stěžovatel vědom. Právě tato úvaha však v napadených rozhodnutích podle Ústavního soudu chyběla.

Zdroje

Nález Ústavního soudu ze dne 15. května 2026, sp. zn. I. ÚS 3090/25. Získáno z https://www.usoud.cz/fileadmin/user_upload/Tiskova_mluvci/Publikovane_nalezky/2026/1-3090-25_AN.pdf.

Ústavní soud (květen, 2026). *Presumpce nevinoty obviněných ze sexuálních trestných činů i oznamovatelů následně stíhaných pro křivé obvinění* [tisková zpráva]. Získáno z <https://www.usoud.cz/aktualne/presumpce-nevinoty-obvinenych-ze-sexualnich-trestnych-cinu-i-oznamovatelu-nasledne-stihanych-pro-krive-obvineni>.

Hendrych, D. a kol. (2001). *Právní slovník*. Praha: C. H. Beck.

Fotografie

[1] Alegorie Spravedlnosti při vstupu do Ústavního soudu, autor: Jonáš Hodaň, 10. 10. 2025, zdroj: vlastní archiv autora.

[2] Presumpce nevinoty patří mezi základní zásady trestního procesu. Budova Ústavního soudu (14), autor: David Bernard. Upraveno: oříznutí.

Má veřejnost právo znát státní příslušnost osob, proti kterým se vede trestní řízení?



Ondřej Kučera

Ministr spravedlnosti Jeroným Tejc (nestraník za ANO) předložil vládě novelu trestního řádu, podle které by nově měla mít veřejnost právo znát státní příslušnost podezřelých a obviněných z trestných činů. Ministr svoje kroky zdůvodnil narůstajícím počtem vězňů Ukrajinské státní příslušnosti a právem občanů na transparentnost. Souhlasně se k návrhu vyjádřil rovněž předseda poslanecké sněmovny Tomio Okamura (SPD), který by uvítal účinnost již od 1. ledna 2027. Jaký je záměr novely a je zveřejňování státní příslušnosti pachatelů trestných činů legitimní?

Navrhovaná změna a její účel

Současnou právní úpravu o zveřejňování informací týkajících se pachatelů trestných činů můžeme nalézt v zákoně č. 141/1961 Sb., trestní řád, konkrétně v § 8a odst. 1, ve kterém je stanoveno, že orgány činné v trestním řízení nebudou o osobách zúčastněných na řízení zveřejňovat údaje, které přímo nesouvisí s trestnou činností. Právě toto ustanovení se novelou mění. Podle nového znění § 8a odst. 1 trestního řádu má platit, že *“při poskytování informací o své činnosti veřejnosti orgány činné v trestním řízení dbají na to, aby [...] nezveřejnily o osobách zúčastněných na trestním řízení údaje, které přímo nesouvisí s trestnou činností [...], nejde-li o údaj o státní příslušnosti toho, proti komu se vede trestní řízení...”*.

Podle důvodové zprávy k novele trestního řádu by mělo být nově umožněno zveřejňovat státní příslušnost podezřelých či obviněných osob. To by se mělo dít pouze v odůvodněných případech, ačkoliv samotný legislativní návrh tato kritéria blíže nespecifikuje [1]. Důvodová zpráva tuto změnu obhájí snahou bojovat proti dezinformacím a předsudkům části veřejnosti, která má tendenci připisovat závažnou kriminalitu automaticky příslušníkům minorit. Oficiální a transparentní informování ze strany policie by tak dle zprávy



Zastávka Přístaviště, místo potyčky romů a cizince [1]

mělo tyto mýty dostatečně potlačit a situaci ve společnosti uklidnit.

Za jistou protichůdnost ministrova návrhu a důvodové zprávy, pak lze považovat jeho tvrzení k novele ve videu zveřejněném na platformě X, v němž konstatuje: *“V roce 2022 bylo v českých věznicích 226 Ukrajinců. Letos už jich máme 496, to je nárůst téměř o 120 procent. [...] Transparentnost není projevem předsudků. Je to projev respektu k občanům této země.”* Na toto tvrzení pak následně Jeroným Tejc odkazuje i v televizní debatě, kdy vyzdvihl fakt, že podle červencové zprávy Vězeňské zprávy jsou občané ukrajinské státní příslušnosti nejpočetnější skupinou cizinců v českých věznicích. S ohledem na tato vyjádření lze však mít pochybnosti, zda je cílem novely skutečně boj s dezinformacemi a předsudky, nebo bude jejím důsledkem naopak jejich posílení. [2].

Kriminalita cizinců v číslech

Počet cizinců v České republice se za posledních pár let rapidně zvýšil a to zejména v souvislosti s příchodem uprchlíků z Ukrajiny po vypuknutí ruské invaze v roce 2022. Celkový počet cizinců podle čtvrtletní zprávy o migraci vydanou Ministerstvem vnitra ke dni 31. 3. 2026 činil 1 124 496 z čehož 602 263 tvořili právě občané Ukrajiny. Tento vývoj je důležitý i při hodnocení údajů o kriminalitě. Samotný nárůst počtu osob ukrajinské státní příslušnosti ve věznicích totiž nelze vykládat izolovaně, bez vztahu k celkovému počtu osob s ukrajinskou státní příslušností žijících v České republice.

Pro srovnání lze uvést i další početně významné skupiny cizinců. Občanů Slovenska žilo ke stejnému datu v České republice 126 220, občanů Polska pak 17 601. V českých věznicích se přitom dle Vězeňské služby za měsíc červen nacházelo 485 občanů Slovenska, 499 občanů Ukrajiny a 93 občanů Polska. Aby však tato čísla měla skutečnou výpovědní hodnotu, je třeba je vztáhnout k celkovému počtu osob dané státní příslušnosti žijících v České republice.

Při přepočtu na 1000 osob dané státní příslušnosti vychází zastoupení Ukrajinců ve věznicích na 0,83 vězňů na 1000 obyvatel. U občanů Slovenska jde o 3,84 vězňů na 1000 obyvatel a u občanů Polska pak o 5,28 vězňů na 1000 obyvatel [3]. Z tohoto srovnání tedy vyplývá že občané Ukrajiny jsou ve vězeňské populaci ve vztahu ke své celkové početnosti zastoupeni výrazně méně než některé jiné skupiny cizinců. Právě proto může Tejcovo zdůrazňování nárůstu absolutního počtu Ukrajinců ve věznicích působit zavádějícím dojmem.

Uvádění zkreslených statistik o národnosti pachatelů je však pouze jednou stranou mince. Podobné výroky sice dokáží část společnosti radikalizovat, zdaleka však nemají tak velký dopad jako situace, kdy se cizinec nebo příslušník minority dopustí násilného trestného činu na občani dané země [4]. Taková událost pak může vyvolat další napětí ve společnosti a vést k násilnostem na občanech obdobné státní příslušnosti jako byl údajný pachatel.

Rizika zveřejňování státní příslušnosti

Jedním z nejkontroverznějších případů posledních let byl smrtelný konflikt u brněnské přehrady z června 2023, po němž se informace o ukrajinském původu podezřelého stala jedním z ústředních témat mediální pozornosti. Potyčka mezi mužem z ciziny a trojicí romských mladíků skončila smrtí jednoho z nich. Krátce poté začala v médiích kolovat nepotvrzená informace, že podezřelý pochází z Ukrajiny. To vyvolalo v Brně obrovské napětí mezi částí romské a ukrajinské komunity.

Vyhrocená atmosféra se projevila i v následujících dnech. Tři dny po tragické události byli ve městě napadeni dva Ukrajinci, po nichž měla zhruba dvacetičlenná skupina Romů házet stoly a židle. V reakci na smrt romského mladíka byla rovněž plánovaná demonstrace, kterou ovšem pořadatelka odvolala kvůli obavám, že by se mohla stát prostorem pro šíření nenávisti a kolektivního obviňování. Situací se následně zabýval Magistrát města Brna, který se zaměřil zejména na vyvracení dezinformací šířících se v souvislosti s Ukrajinci v části romské komunity.

Případem smrti romského mladíka se následně zabýval Krajský soud v Brně, který jednání obžalovaného na jaře roku 2024 vyhodnotil jako nutnou obranu a zprostil jej obžaloby. Pozdější výsledek řízení tak ukazuje, proč je třeba s podobnými informacemi zacházet obezřetně. Klíčový problém novely tak spočívá v tom, že národnostní údaj má být zveřejňován již ve stadiu prvotního podezření. Od první chvíle by se tak ve veřejném prostoru mluvilo o cizinci, což může ve společnosti vyvolat nenávist proti menšině poštvat aniž by bylo jasné zda se o trestný čin vůbec jedná. Samotný údaj o původu podezřelého může ve veřejné debatě snadno získat větší význam, než jaký má pro samotné právní posouzení věci.

Brněnský případ ukazuje, že zveřejňování státní příslušnosti pachatelů nemusí nutně vést k větší informovanosti veřejnosti. Pokud je takový údaj vytržen z kontextu, může naopak, přispět k vyhrocení společenského napětí a přenášení odpovědnosti z konkrétního člověka na celou skupinu osob stejné státní příslušnosti.

Poznámky

- [1] Je zde nutné zmínit, že současná úprava zveřejňování státní příslušnosti umožňuje, ale pouze ve velmi specifických případech, kdy je to pro daný případ nutný.
- [2] Tzv. „dog-whistle“ (neboli psi píšťalka) je metafora pro způsob komunikace v politice, kdy politik pomocí kódovaného jazyka, který na zbytek veřejnosti působí normálně, vysílá svým podporovatelům jasný vzkaz. Typickým příkladem z českého prostředí je užívání slova „nepřízřusobivý“ jako hanlivého odkazu na romský původ. Uvádění statistik o kriminalitě občanů Ukrajiny vytržených z kontextu pak může být jistý dog-whistle pro „prokázání faktu, že Ukrajinci jsou zločinci“.
- [3] K výpočtu posloužila data poskytnutá vězeňskou službou ze statistických údajů o stavu a složení vězněných osob za měsíc červen 2026 a ze zprávy o migraci za I. čtvrtletí 2026 zveřejněná Ministerstvem vnitra. Výpočet provedl autor článku.
- [4] Jako příklad se zde nabízí brutální napadení nožem, které se odehrálo na začátku července v britském Belfastu. Po zveřejnění videa z daného incidentu na sociálních sítích a policejního potvrzení, že se jednalo o státního příslušníka Súdánu tedy o imigranta, se v Severním Irsku rozpoutala vlna teroru proti cizincům. Zapalovaly se domy a auta imigrantů, čímž bylo podle slov zaměstnankyně úřadu vlády připraveno o domov celkem 27 lidí.

Zdroje

- Krutil, R. (14. června 2023). Po vlně nenávisti Romové zrušili demonstraci v Brně, strach mají i Ukrajinci. *iDNES.cz*. Dostupné z: https://www.idnes.cz/brno/zpravy/demonstrace-brno-zruse-ni-romove-ukrajinec-nenavist.A230614_163347_brno-zpravy_krut.
- Blažková, M. (28. srpna 2023). Smrt mladého Roma u přehrady v Brně: obviněný cizinec je volný, vraždu soudce zpochybnil. *Brněnský deník*. Dostupné z: <https://brnensky.denik.cz/zpravy-region/smrť-mladeho-roma-u-brnenske-prehrady-cizinec-podezrely-z-vrazdy-je-na-svobode-2/>.
- Válová, I. (15. června 2026). Ukrajinci jako pachatelé trestných činů. Lidé mají podle Tejce právo o nich vědět. *Česká justice*. Dostupné z: <https://www.ceska-justice.cz/2026/06/ukrajinci-pachatele-trestnych-cinu-tejce/>.
- Důvodová zpráva Ministerstva spravedlnosti ze dne 15. května 2026 k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád). Dostupné z: <https://odok.gov.cz/portal/veklep/material/KORNDTLGYDBL/>.
- Válová, I. (12. května 2026). Boj proti dezinformacím: Policie bude moci zveřejnit, zda je podezřelý Čech nebo cizinec. *Česká justice*. Dostupné z: <https://www.ceska-justice.cz/2026/05/zmena-kvuli-dezinformacim-policie-cizinci/>.
- Sýkorová, I. (10. července 2026). Nereagovat na nenávistné projevy a dezinformace není vždy správné. *Advokátní deník*. Dostupné z: <https://advokatnidenik.cz/2026/07/10/nereagovat-na-nenavistne-projevy-a-dezinformace-neni-vzdy-spravne/>.
- Dog whistle (politics). Wikipedia, the Free Encyclopedia. Dostupné z: [https://en.wikipedia.org/wiki/Dog_whistle_\(politics\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Dog_whistle_(politics)).
- ČT24 (17. června 2026). Tejc a Dvořák debatovali o zveřejňování státní příslušnosti pachatelů trestných činů. Česká televize. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelive.cz/clanek/domaci/tejc-a-dvorak-debatovali-o-zverejnovani-statni-prislusnosti-pachatele-trestnych-cinu-374650>.



Zastávka Přístaviště, místo potyčky romů a cizince (bližší pohled) [2]

- Ministerstvo vnitra České republiky. Čtvrtletní zpráva o migraci za I. čtvrtletí 2026. Dostupné z: <https://mv.gov.cz/migrace/clanek/cvrtletni-zprava-o-migraci-za-i-cvrtleti-2026.aspx>.
- Vězeňská služba České republiky (8. července 2026). Statistické údaje o stavu a složení vězněných osob za měsíc červen 2026. Dostupné z: <https://www.vs.gov.cz/media/organizacni-jednotky/generalni-reditelstvi/odbor-spravni/statistiky/msh/msh-2026/msh06-2026.pdf>.
- O'Connor, B. (11. června 2026). Water cannon fired in latest disorder after Belfast knife attack. *BBC*. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/articles/cldyzpwld29o>.

Fotografie

- [1] Zastávka Přístaviště, místo potyčky romů a cizince. Zastávka Přístaviště(1). autor: Ondřej Kučera, 29. 6. 2026, zdroj: vlastní archiv autora.
- [2] Zastávka Přístaviště, místo potyčky romů a cizince (bližší pohled). Zastávka Přístaviště(2). autor: Ondřej Kučera, 29. 6. 2026, zdroj: vlastní archiv autora.

Monitoring lidskoprávních publikací

Přehled aktuálních článků o lidských právech



Adéla Krejčířová

Vnitrostátní právo

Grepl, J.: Ústavněprávní východiska ochrany pacienta coby slabší strany v rámci detence. *Jurisprudence* 3/2026.

Králík, L.: Anonymizace soudních rozhodnutí a její pravidla. *Soudní rozhledy* 6/2026.

Mezinárodní právo a právo Evropské unie

Novotná, M.: Mlčenlivost nestačí: ochrana komunikace advokáta a klienta po rozsudku ESLP ve věci Černý a ostatní proti České republice. *Bulletin advokacie* 6/2026.

Šlosarčík, I.: Manželství osob stejného pohlaví, zákaz diskriminace a ústavní autonomie po kauze Trojan. *Jurisprudence* 3/2026.

Ilustrační fotografie [1]

Politologie, mezinárodní vztahy a zahraniční politika

Drašar, M.: Divided by Crisis: Spatial Analysis of the First Round of the Czech - Presidential Election 2023 in the Context of the War in Ukraine. *Politologický časopis* 2/2026.

Horák, L.: Strategic Blindness in the Sahel: Russian Influence and EU Security. *Obrana a strategie* 1/2026.

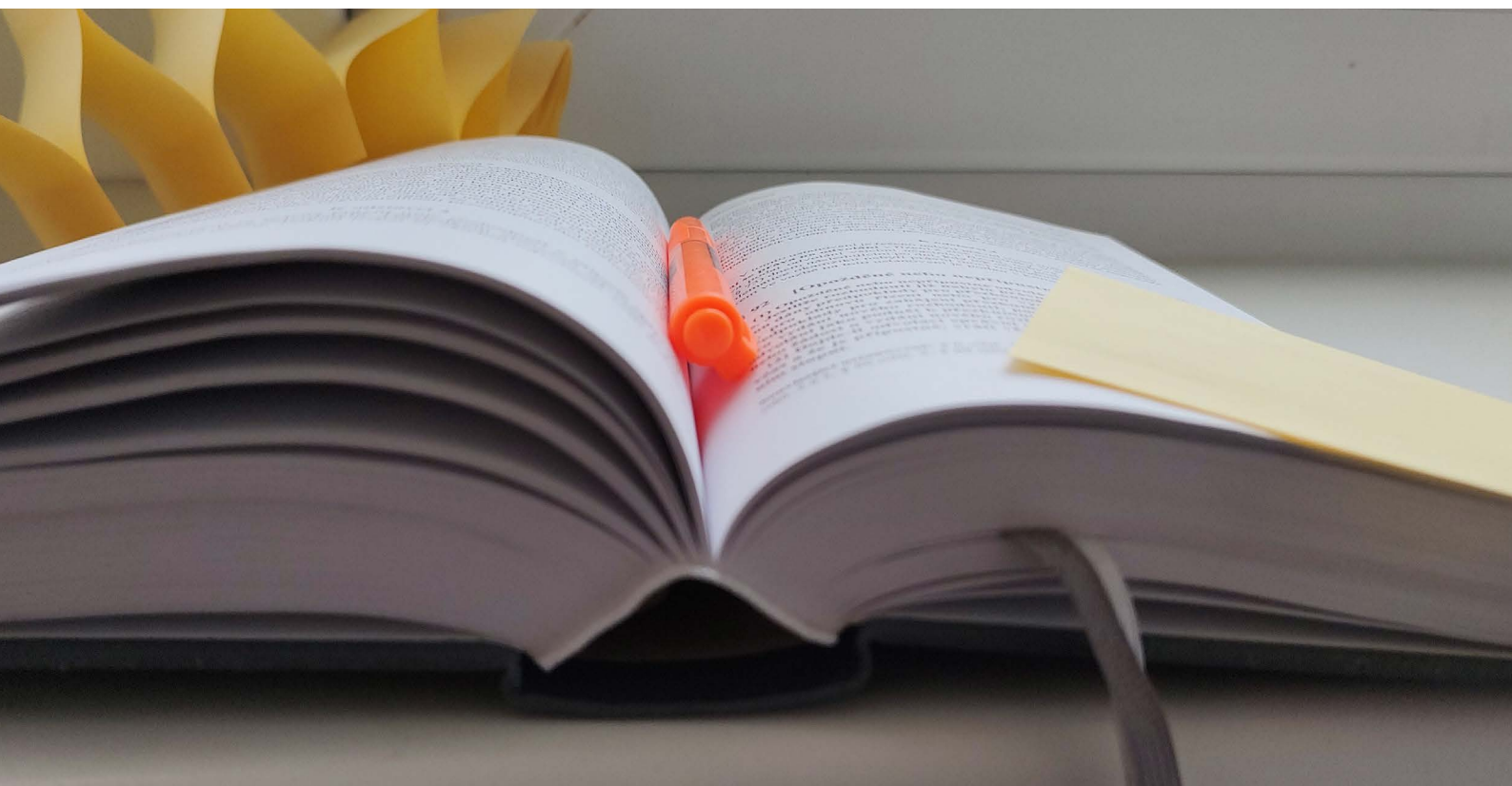
Lískovcová, K. W.: Evropa mezi hodnotami a pragmatismem. *Mezinárodní politika*. 21. 5. 2026

Lytvyn, V. S., Demchenko, N. O., Babenko, V. V. & Osadchuk, I. Y.: Semi-presidentialism, hybrid regimes, and political transitions under armed conflicts and exogenous shocks: A comparative statistical analysis. *Acta Politologica* 1/2026.

Preuss, O.: Potřebujeme nové sídlo parlamentu? *Jurisprudence* 3/2026.

Fotografie

[1] Ilustrační fotografie. *Právní literatura* (2), autor Jakub Dubják, 6. 8. 2025, upraveno: oříznuto.



Redakce Bulletinu

1) Mezinárodní trestní spravedlnost

Vedoucí sekce:



Mgr. Nikola Burdová

Nikola vystudovala Právnickou fakultu na Karlově univerzitě v Praze. Vedle lidských práv se zajímá o mezinárodní humanitární právo nebo také o právo trestní. V minulosti se věnovala například dobrovolnictví pro Amnesty International a zúčastnila se stáže v neziskové organizaci zaměřující se na uprchlické a azylové právo. Momentálně pracuje v advokátní kanceláři.



Mgr. Klára Popelková

Klára je studentkou Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně a během studia ji nejvíce oslovilo mezinárodní trestní právo, kterému by se chtěla věnovat i nadále. Absolvovala zahraniční studijní pobyt ve Slovinsku se zaměřením na srovnávací ústavní a mezinárodní právo. Ve volném čase byste ji nejčastěji potkali při sportu, na horách nebo při cestování s batohem na zádech.

Stážisté:

Bc. Lucie Bartáková: Lucie studuje poslední ročník oboru Právo a právní věda na Západočeské univerzitě v Plzni. Na studium navázala po absolvování bakalářského programu Právo v podnikání. Zajímá se o mezinárodní právo veřejné, zejména o mezinárodní trestní soudnictví a válečné právo. Ve volném čase ráda cestuje, píše knihy a poslouchá hudbu.

Lucie Pirklová: Lucie je studentkou pátého ročníku oboru Právo a právní věda na Univerzitě Karlově. Zajímá se o témata mezinárodního trestního a humanitárního práva, což dále prohloubila její stáž u Služby kriminální policie a vyšetřování ČR a dobrovolnictví pro organizaci UNICEF. Mezi její největší koníčky patří cestování a pečení.

Karolína Nešpůrková: Karolína je studentkou 3. Ročníku právnické fakulty Univerzity Karlovy. Absolvovala studijní stáž ve Velké Británii na

Northumbrijské univerzitě, kde se začala věnovat mezinárodnímu trestnímu právu. Momentálně pracuje v advokátní kanceláři se zaměřením na právo AI. Mezi její koníčky se řadí sport, cestování a čtení.

2) Evropský systém ochrany LP

Vedoucí sekce:



Mgr. Tomáš Opat

Tomáš vystudoval Právnickou fakultu Univerzity Karlovy, kde se věnoval především mezinárodnímu právu a lidským právům. Po škole nastoupil na stáž v NATO, kde působil v sekci politického plánování kanceláře generálního tajemníka. V současné době pracuje jako parlamentní asistent v Evropském parlamentu, kde se věnuje především otázkám týkajícím se výborů pro zahraniční vměšování a dezinformace a pro kulturu a vzdělávání.



Eliška Andrš, BA, MPhil

Eliška vystudovala právo na University of Cambridge a University of Oxford, přičemž na druhé jmenované se zabývala především právem na ochranu osobních údajů. Následně získala zkušenosti v oblasti GDPR a ochrany lidských práv a v současné době pracuje na právním komentáři ohledně EU AI Act pro Institute for Law and AI.

Stážisté:

Adéla Krejčířová: Adéla je studentkou třetího ročníku Právnické fakulty MUNI. Pomvěduje na Ústavu pro otázky soudnictví. Její oblastí zájmu jsou lidská práva a práva LGBTQI+ lidí. V květnu absolvovala kurz v Lyonu, který se zabýval právy queer lidí. Minulý rok dobrovolničila v Lize lidských práv. Ve volném čase čte fantasy knížky nebo háčkuje.

Anna Slezáková: Anna studuje čtvrtý ročník Právnické fakulty Univerzity Karlovy. Absolvovala stáž v Kanceláři vládního zmocněnce pro zastupování ČR před ESLP a na Odboru lidských práv a transformační politiky Ministerstva zahraničních věcí. Nejvíce ji zajímají témata právních, bioetiky a migrace.

Kryštof Urban: Kryštof je student 5. ročníku Právnické fakulty ZČU v Plzni. Absolvoval zahraniční pobyty ve Francii a Německu. Třetím rokem se věnuje obchodnímu a insolvenčnímu právu v přední české advokátní kanceláři. Dlouhodobě ho zajímají lidská práva, přičemž aktuálně se zaměřuje zejména na otázky náboženské svobody. Ve volném čase se věnuje triatlonu.

Veronika Havlová: Veronika je studentkou třetího ročníku Právnické fakulty Univerzity Karlovy. Nejvíce se zajímá o právo ústavní, mezinárodní a občanské, se kterým má i praktické zkušenosti ze své tříleté praxe v advokátní kanceláři. Ve volném čase ráda čte a objevuje nové kavárny.

3) Mezinárodní politika, byznys a LP

Vedoucí sekce:



Mgr. Bc. Michaela Luzio Stenzel

Michaela vystudovala Právnickou fakultu Masarykovy univerzity a současně Mezinárodní vztahy a Evropská studia. Zajímá se o mezinárodní politiku, lidská práva a problematiku aplikace mezinárodního práva v kyberprostoru. Absolvovala stáž na Velvyslanectví ČR v Římě a Stálé misi ČR při OSN v New Yorku. Po dokončení studií působila jako OSN Dobrovolnice při Úřadu OSN pro drogy a kriminalitu v Sarajevu.



Mgr. Radek Tesař

Radek vystudoval Právnickou fakultu Masarykovy univerzity. Záhy po dokončení studia nastoupil jako stážista na Ústavní soud do týmu profesora Wintra. V současnosti již jako asistent působí v týmu místopředsedkyně Ústavního soudu profesorky Ronovské. Zajímá se o problematiku civilního práva procesního, a to zejména o insolvenční právo. Téměř tři roky

pracoval v kanceláři insolvenčních správců, odkud se přesunul na praxi na insolvenční úsek ke Krajskému soudu v Brně.

Stážisté:

Madlen Seibertová: Madlen studuje třetím rokem obor Mezinárodní vztahy na Fakultě sociálních studií Masarykovy univerzity. Nejvíce se zajímá o postkomunistický prostor a Blízký a Střední východ, a to v kontextu lidských a potažmo ženských práv. Je studentskou redaktorkou univerzitního magazínu. Nejraději tráví volný čas na horách, jízdou na kole nebo četbou.

Kristýna Sýkorová: Kristýna studuje mezinárodní vztahy a politologii na CEVRO Univerzitě a zároveň postgraduální program MPA na Diplomatické akademii. Věnuje se tématům lidských práv, duševního zdraví a ESG, kterým se prakticky přibližuje skrze stáže ve Změně k lepšímu, Škole lidských práv i tvorbou metodických materiálů.

Tobiáš Ševčík: Tobiaš studuje Právo a právní vědu na Právnické fakultě Masarykovy univerzity. Středem jeho zájmu jsou ústavní právo a lidská práva. Působil jako pomocná vědecká síla na katedře ústavního práva a politologie, dříve též překládal. Ve volném čase rád čte, vaří a učí se jazyky. S šálkem ranní kávy nebo čaje je mu hned lépe.

Klára Čepičková: Klára studuje třetí ročník Právnické fakulty Masarykovy univerzity. Je členkou univerzitního týmu pro lidskoprávní Helga Pedersen Moot Court a pomvěduje na Ústavu pro otázky soudnictví. Nejvíce ji zajímá problematika genderově podmíněného násilí a sociálních rozdílů ve společnosti. Ve volném čase tancuje dancehall a čte.



BLOG NA WEBU CENTRA

Věděli jste, že na Blogu Centra jsou další krátké články o lidskoprávních tématech? Podívejte se [zde](#).

Více na www.centrumlidskaprava.cz

4) Česká republika a lidská práva

Vedoucí sekce:



Mgr. Livia Ivánková

Livia je absolventkou Právnické fakulty Masarykovy univerzity, kde se již během studia začala odborně věnovat problematice lidských práv. Své profesní působení spojila s Nejvyšším soudem, na němž nejprve pracovala jako poradkyně pro otázky evropského práva a následně vedla oddělení analytiky a srovnávacího práva. Ve své práci se dlouhodobě zaměřuje na evropský systém ochrany lidských práv a právo Evropské unie. Odborné zkušenosti si rozšířila také během stáže u Evropského soudu pro lidská práva.



Mgr. Sára Aiblová

Sára vystudovala Právnickou fakultu Masarykovy univerzity. Po dokončení studia nastoupila jako asistentka soudce na Nejvyšší správní soud, kde již dříve opakovaně působila jako praktikantka. S Centrem pro lidská práva a demokracii je spojena od roku 2023, kdy začínala jako stážistka v evropské sekci. Zájem o lidská práva ji provázel i během studijního pobytu na Universiteit Antwerpen a promítl se také do její diplomové práce, v níž se věnovala intersekcionalní diskriminaci.

Stážisté:

Ondřej Kučera: Ondřej studuje na Masarykově univerzitě druhým rokem Právnickou fakultu a prvním rokem obor politologie na Fakultě sociálních studií. Nejvíce ho zajímají ústavní právo a lidská práva. Ve svém volném čase rád cvičí karate, kouká na seriály nebo čte knížky.

Jonáš Hodaň: Jonáš je studentem posledního ročníku na Právnické fakultě Masarykovy univerzity. Absolvoval stáž na Nejvyšším soudě v rámci věcněprávního senátu a na Ústavním soudě v týmu profesorky Ronovské. Předtím pracoval v advokátní kanceláři. Zajímá se především o ci-

vilní právo procesní, a to zejména o problematiku opravných prostředků.

Mgr. Gabriela Grünová: Gabriela absolvovala Prf MUNI a nyní je advokátní koncipientkou. V rámci svého studia i praxe se věnovala oblasti domácího násilí, institutu ombudsmana, životního prostředí a zajímá se i o otázky genderové rovnosti. Pletací jehlice u postele, doutnající santalové dřevo nebo kurz sítotisku u ní není nic neobvyklého.

www.centrumlidskaprava.cz